

نظرات جمعیتی کسیون های تخصصی در رابطه با

اقدامات صورت گرفته در خصوص محورهای پنج گانه:

قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور،

قانون رفع موانع تولید، واردات،

تنظیم بازار و ارز

عنوان گزارش: نظرات تجمیعی کمیسیون های تخصصی در رابطه با "اقدامات صورت گرفته در خصوص محورهای پنج گانه: قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور، قانون رفع موانع تولید، واردات، تنظیم بازار و ارز"

انتشار: امور کمیسیون های تخصصی اتاق ایران

شماره گزارش: ۱۹۹۹۱۹

تابستان ۹۹

پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها	قانون یا مقررره مرتبط	حوزه ی تخصصی	موضوع
<p>۱. بخش خصوصی با وجود مطالبه‌گری برای رفع موانع تولید، هنوز موفق به ایجاد نهادها و سازوکارهای لازم برای ارائه نظرات و پیگیری بازخورد مطالبات فعالان اقتصادی در تدوین یا اصلاح قوانین و مقررات مربوط نشده است. با وجود تصریح مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، و علاوه بر آنها، تأکید مجدد ماده (۶۰) «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور»، همچنان از نظرات تشکل‌های بخش خصوصی به‌نحو بایسته و نظام‌مند در نظام مقررات‌گذاری کشور استفاده نمی‌شود.</p> <p>۲. حضور نامنظم اعضای دولتی، در «شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی»، از کارآمدی و اثربخشی این شورا کاسته است. این شورا، نهادی است که اعضای حکومتی آن در مقایسه با نمایندگان بخش خصوصی و تعاونی، حائز اکثریت هستند در صورت مشارکت و دغدغه اعضا می‌تواند در مفاهمه و حل مشکلات تولید و سرمایه‌گذاری، مؤثر باشد. اما هم در دولت قبلی و هم دولت فعلی، حضور و مشارکت مؤثر اعضای حکومتی در این شورا جدی گرفته نشده است و یکی از دلایل عدم اجرا یا اجرای ناقص بسیاری از احکام مهم مندرج در بندهای ماده (۱۱) نیز به همین صورت است.</p> <p>۳. اجرای برخی از احکام مربوط به شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی، نیازمند ارتباط مؤثر و نزدیک شورا با تشکل‌ها و فعالان اقتصادی از سراسر کشور و کار کارشناسی دقیق و قابل اتکا در دبیرخانه این شورا است. بدون تدارک دستورجلسات متکی بر کار پژوهشی و کارشناسی دقیق، قسمت عمده‌ای از جلسات این شورای مهم، به کلی گویی و بیان دغدغه‌ها و مسائل، بدون ارائه راهکارهایی مشخص و مؤثر اختصاص خواهد یافت.</p> <p>۴. ارتقای رتبه ایران در «شاخص سهولت انجام کسب و کار» بانک جهانی، در تبصره ماده (۴) قانون بهبود محیط کسب و کار همچنین حکم مندرج در بند «الف» ماده (۲۲) قانون برنامه ششم توسعه، مقرر شده است. با در نظر گرفتن محیط نامساعد کسب و کار در کشور و همچنین نماگرها و مؤلفه‌های متعدد و نقش هر یک از دستگاه‌ها از قوای سه‌گانه، این امر، بسیار دشوار و نیازمند عزم</p>	<p>قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار: حکم صدر ماده (۵) در خصوص تهیه فهرست ملی تشکل‌های اقتصادی که اتاق‌ها این حکم را اجرا کرده اند.</p> <p>حکم مندرج در تبصره «۴» صدر ماده (۱۱) در خصوص قرار گرفتن مصوبات شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی در دستور کار هیأت وزیران ظرف مدت ۳۰ روز، که اجرا نشده است.</p> <p>حکم بند «الف» ماده (۱۱) در خصوص پیشنهاد اصلاح، حذف یا وضع مقررات یا رویه اجرایی در جهت بهبود محیط کسب و کار در ایران به مسئولان مربوطه بر اساس گزارش تهیه‌شده از سوی دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی که این حکم مهم همچنان اجرا نشده است.</p> <p>حکم بند «ت» ماده (۱۱) در خصوص ارائه پیشنهاد برای ارتقای فرهنگ اقتصادی، اخلاق کسب و کار و مهارت‌های شغلی و کارآفرینی در کشور. شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی هنوز این حکم را اجرا نکرده است.</p> <p>حکم بند «چ» ماده (۱۱) در خصوص ارائه پیشنهاد در مورد قراردادهای دستگاه‌های اجرایی با فعالان اقتصادی بخش‌های خصوصی و تعاونی به‌منظور ایجاد تراضی و منع تحمیل شرایط ناعادلانه به طرف مقابل در این قراردادها که این حکم توسط شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی اجرا نشده است.</p> <p>حکم مندرج در بند «ح» ماده (۱۱) در خصوص زمینه‌سازی جهت شناسایی واحدهای تولیدی مشمول پرداخت مالیات با همکاری تشکل‌های اقتصادی به‌منظور دریافت مالیات از همه فعالان اقتصادی و گسترش پایه مالیاتی، که توسط شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی اجرا نشده است.</p> <p>حکم بند «د» ماده (۱۱) در خصوص تعیین مصادیق امتیازات تخصیص‌یافته به بخش‌های تعاونی و خصوصی توسط شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی که این حکم همچنان اجرا نشده است.</p>	<p>کسب و کار</p>	<p>رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه‌گذاری - فراهم شدن شرایط بهره‌برداری حداکثری از توان تولید داخل</p>

پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها	قانون یا مقررہ مرتبط	حوزه ی تخصصی	موضوع
<p>و تلاشی جدی، نه فقط از سوی قوه مجریه، بلکه از سوی قوای قضاییه و مقننه و دیگر ارکان حاکمیت است. چنانکه در گزارش عملکرد وزارت امور اقتصادی و دارایی در این باره آمده است، تلاش‌هایی در این خصوص صورت گرفته است. گرچه شایان ذکر است ارتقای رتبه ایران در این شاخص در گزارش‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۶، نه به‌موجب اصلاح فرایندها و رویه‌های واقعی و دست‌وپاگیر برای کسب‌وکارها، بلکه بیشتر بر مبنای بازننگری و تصحیح داده‌ها توسط بانک جهانی در ارزیابی شاخص مذکور صورت گرفته است. علاوه بر این، متأسفانه رتبه ایران در آخرین گزارش منتشر شده این شاخص (۲۰۱۸)، ۴ رتبه نسبت به ارزیابی سال پیش بدتر شده و در میان ۱۹۰ کشور مورد ارزیابی، از رتبه ۱۲۰ به رتبه ۱۲۴ رسیده است.</p> <p>۵. در خصوص تأسیس «سازمان نظام مشاوره مدیریت»، دولت طی فرایند بی‌سابقه و عجیب، به‌طور رسمی اجرای حکم ماده (۱۷) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار را متوقف کرده است. بدین شرح که به دلیل موافق نبودن دولت با تشکیل سازمان نظام مشاوره مدیریت به ترتیب مقرر شده در ماده (۱۷) این قانون، اجرای این حکم را به تصویب اصلاحیه یک قانون دیگر و اجرای متعاقب آن قانون، مشروط کرده است. عدم اجرای حکم قانونی به بهانه غیرقابل توجیه مطرح‌شده، از جمله رویه‌های بدیع در نقض حاکمیت قانون است.</p> <p>۶. در شرایطی که بازار ایران در سال‌های اخیر با حضور چشمگیر تولیدکنندگان و برندهای خارجی مواجه بوده و دسترسی تولیدکنندگان کوچک و متوسط ایرانی به بازار و مصرف‌کنندگان، روز به روز محدودتر شده است و جای کالاهای ایرانی در قفسه‌های فروشگاه‌ها و مراکز خرید را، کالاهای خارجی می‌گیرند، اجرای ماده (۱۶) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار مبنی بر ایجاد مکان‌هایی برای عرضه کالاهای ایرانی، می‌توانست منفذی برای رساندن محصولات تولیدکنندگان کوچک و متوسط ایرانی به بازار باشد. اما متأسفانه شهرداری‌ها و سایر دستگاه‌های اجرایی مرتبط، با</p>	<p>-حکم ماده (۱۲) در خصوص ارائه کتبی دلایل مخالفت شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی با درخواست‌های رد شدهٔ تشکل‌های اقتصادی که توسط دبیرخانه شورای گفت‌وگو اجرا نشده است.</p> <p>-حکم ماده (۱۶) در خصوص آماده‌سازی مکان‌هایی برای عرضه کالاهای ایرانی، دسترسی تولیدکنندگان کوچک و متوسط ایرانی به بازار مصرف و ایجاد امنیت برای فروشندگان کم‌سرمایه و اجاره آن به متقاضیان عرضه کالاهای ایرانی بر مبنای قیمت تمام‌شده به‌صورت روزانه، هفتگی و ماهانه که این حکم همچنان توسط شهرداری‌ها اجرا نشده است.</p> <p>-حکم ماده (۱۷) در خصوص تشکیل سازمان نظام مشاوره مدیریت که توسط دولت اجرا نشده است.</p> <p>-حکم صدر ماده (۱۹) در خصوص ایجاد پایگاه جامع معاملات بخش عمومی و انتشار اطلاعات کلیه معاملات متوسط و بزرگ بخش عمومی شامل خرید، فروش، اجاره به تفکیک دستگاه و موضوع و نیز به تفکیک شهرستان، استان و ملی. سازمان برنامه و بودجه حکم مذکور را اجرا نکرده است.</p> <p>-حکم مندرج در قسمت پایانی ماده (۱۹) در خصوص ارائه اطلاعات معاملات دستگاه‌های اجرایی به پایگاه اطلاع‌رسانی جامع معاملات بخش عمومی که کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلف به انجام آن بوده‌اند و اجرایی نشده است.</p> <p>-حکم تبصره «۲» ماده (۱۹) در خصوص رسیدگی و تصمیم‌گیری در صورت عدم انتشار اطلاعات معاملاتی بخش عمومی که شورای رقابت اقدامی در این خصوص انجام نداده است.</p> <p>-حکم ماده (۲۰) در خصوص شمول قانون برگزاری مناقصات به همه دستگاه‌های اجرایی و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت‌ها و مؤسسات وابسته که به مرحله اجرا نرسیده است.</p> <p>-حکم ماده (۲۱) در خصوص انتشار اطلاعات ترک مناقصه‌های برگزار شده در پایگاه اطلاع‌رسانی معاملات بخش عمومی که بالاترین</p>		

پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها	قانون یا مقررہ مرتبط	حوزه ی تخصصی	موضوع
<p>کوتاهی در اجرای حکم این ماده، این سهولت را از تولیدگندگان ایرانی دریغ کرده‌اند.</p> <p>۷. عدم اجرای حکم ماده (۱۹) این قانون و ایجاد نشدن «پایگاه اطلاع‌رسانی جامع معاملات بخش عمومی»، نه تنها شفافیت قراردادهای دولتی را همچنان زیر سؤال و ابهام نگهداشته و زمینه‌ساز فساد شده است، بلکه هزاران شرکت پیمانکار بخش خصوصی و تعاونی را از امکان معامله شفاف، رقابتی و منصفانه با دولت محروم کرده است.</p> <p>۸. در نهایت نباید فراموش کرد که دو عامل اصلی اجرا نشدن احکام قانونی با هدف حمایت از تولید در سال‌های اخیر، عبارتند از: نخست، عدم ثبات قوانین و مقررات در کشور و اصلاحیه‌ها و الحاقیه‌های مکرر و زود هنگام برای هر یک از قوانین و مقررات و به تبع آن، تورم قوانین و مقررات، و دوم، عدم دریافت نظرات ذی‌نفعان هر مقررہ و به‌ویژه فعالان اقتصادی، و تبعاً عدم اطلاع از مواضع آنها توسط تدوین‌کنندگان طرح‌ها و لوایح قانونی. به‌طور نمونه یکی از مهمترین دلایل اجرای ناقص و غیراثربخش ماده (۸) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار با موضوع ایجاد سامانه پنجره واحد تجارت فرامرزی، این است که متأسفانه در تصویب قوانین مربوط، به مفاد قانونی پیشین در همان موضوع توجه نشده یا مفاد آنها را در تصویب قوانین جدید، نادیده گرفته شده است. این امر، منجر به از میان رفتن شفافیت، کارایی و هماهنگی نهادی لازم برای ایجاد و بهره‌برداری مطلوب فعالان اقتصادی و دیگر شهروندان از این سامانه و سامانه‌هایی از این نوع شده است</p>	<p>مقام دستگاه‌های اجرایی مکلف به انجام آن بوده‌اند.</p> <p>-حکم ماده (۲۲) در خصوص اولویت دادن به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی در معاملات دستگاه‌های اجرایی که دستگاه‌های اجرایی چنین اولوبیتی را مورد ملاحظه قرار نداده‌اند.</p> <p>-حکم صدر ماده (۲۴) در خصوص اطلاع‌رسانی تغییرات سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی مدتی قبل از اعمال تغییر که توسط دولت و دستگاه‌های اجرایی انجام نشده است.</p> <p>-حکم تبصره ماده (۲۴) در خصوص تعیین زمان اطلاع‌رسانی قبل از تغییرات برای هر یک سیاست‌ها و مقررات و رویه‌های اجرایی پس از مشورت با شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی که توسط هیأت وزیران صورت نگرفته است.</p> <p>-حکم ماده (۲۵) در خصوص پیش‌بینی وجه التزام قطع برق، یا گاز یا خدمات مخابرات در هنگام قرارداد با واحدهای تولیدی که توسط شرکت‌های عرضه‌کننده برق، گاز و مخابرات، اجرا نشده است.</p> <p>-حکم تبصره «۲» ماده (۲۵) در خصوص تمهید خرید بیمه‌نامه پوشش‌دهنده خسارات ناشی از قطع برق یا گاز برای واحدهای تولیدی توسط شرکت‌های عرضه‌کننده برق و گاز، که توسط شرکت‌های عرضه‌کننده برق و گاز اقدامی در خصوص اجرای آن صورت نگرفته است.</p> <p>-حکم صدر ماده (۲۷) در خصوص منع استفاده اشخاص حقوقی که دولت و دستگاه‌های اجرایی در آنها هر نوع سهام مدیریتی دارند از امتیازات و منافع تخصیصی به بخش‌های تعاونی و خصوصی، که همچنان توسط دولت مورد بی‌توجهی قرار می‌گیرد.</p> <p>-حکم تبصره «۲» ماده (۲۷) در خصوص اتخاذ ترتیبات قانونی برای منع مداخله و نفوذ دستگاه‌های اجرایی در مدیریت شرکت‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی، که توسط دولت به مرحله اجرا در نیامده است.</p>		

موضوع	حوزه ی تخصصی	قانون یا مقررہ مرتب	پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها
		حکم صدر ماده (۲۹) در خصوص اعمال اقدامات قانونی برای تنظیم آیین دادرسی تجاری و تشکیل دادگاه‌های تجاری که توسط قوه قضاییه و دولت اجرا نشده است.	
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و سرمایه گذاری	صادرات غیر نفتی و برگشت ارز حاصل از صادرات	قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور	تعیین ساز و کاری به غیر از روش های اعلامی بانک مرکزی به طوری که تمام صرافی هایی که از بانک مرکزی مجور دارند بتوانند رفع تعهد ارزی را انجام دهند. در شرایط فعلی لازم است عدم پافشاری روی منشاء ارز و بهبود روندها به عنوان سیاست دنبال شود در شرایط فعلی استفاده از ظرفیت ورود موقت بدون پافشاری بر مبنای منشاء ارز لازم است.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و سرمایه گذاری	بخش انرژی	آیین نامه اجرایی ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور	اجرای ماده ۶ و تبصره آن مبنی بر تحویل سوخت سرمایه گذاری شده به سرمایه گذاران و صاحبان طرح‌ها و پروژه‌ها
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و سرمایه گذاری	حوزه برق	تغییرات ایجاد شده در اساسنامه رگولاتوری برق	۱- استقرار دبیرخانه رگولاتوری در مکانی بیطرف (در حال حاضر مقر این دبیرخانه در وزارت نیرو در نظر گرفته شده است) ۲- عدم تغییر در ترکیب اعضا
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و سرمایه گذاری	حمل و نقل داخلی، بین المللی و ترانزیت	قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۹۲/۱۰/۳	ارائه پیشنهاد جهت تغییرات در مواد قانون و بازنگری در اختیارات سازمان تعزیرات حکومتی در این رابطه (پیوست ۱)
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و سرمایه گذاری	ترانزیت	قانون امور گمرکی	ارائه پیشنهاد جهت تغییرات در مواد قانون امور گمرکی (پیوست ۲)

موضوع	حوزه ی تخصصی	قانون یا مقررہ مرتب	پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها
حمایت از سرمایه گذاری			
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	عدم اجرای کامل آزادسازی در شبکه پروازی	به استناد بند ب ماده ۱۶۱ قانون برنامه پنجم توسعه و مصوبه شورایی هوایمائی نرخ بلیت پروازهای داخلی از آذر ماه سال ۱۳۹۴ آزاد شده است	ابلاغ عدم نیاز به پرمیشن از سوی سازمان هوایمائی کشوری
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	وضع تعرفه و عوارض های متعدد بر روی بلیت هوایما	مواد ۴۳، ۴۶ و ۴۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده برای وصول ۵٪ عوارض شهرداری. - ماده ۱۷ اساسنامه هلال احمر و تبصره ۶۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۲ برای اخذ یک درصد عوارض هلال احمر، - مصوبه دولت برای ۷۰۰۰۰ ریال عوارض فرودگاهی از مسافرین داخلی - مصوبه دولت برای اخذ ۳۵۰۰۰۰ ریال عوارض فرودگاهی از مسافرین خارجی - مصوبه دولت برای اخذ ۱۰۰۰۰ ریال عوارض ایمنی از مسافرین داخلی. - مصوبه دولت برای اخذ ۴ یورو عوارض ایمنی از مسافرین خارجی	بازنگری قانون مالیات بر ارزش افزوده و اساسنامه هلال احمر در مجلس شورای اسلامی و حذف عوارض های مذکور (مغایرت عوارض شهرداری با کنوانسیون های بین المللی و داکيومنت ایکائو مبنی بر اینکه وصول هر گونه عوارضی بر روی بلیت بایستی در امور فرودگاهی و هوانوردی هزینه شود، در حالیکه شهرداری هیچگونه خدماتی به فرودگاهها و شرکت های هوایمائی ارائه نمی دهد. . عوارض هلال احمر خیریه محسوب شده و طبق مقررات پاتا عوارض خیریه اجباری نمی باشد و قابل کدگزاری برای وصول بر روی بلیت نمی باشد.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	دلاری بودن تعرفه های عوارض فرودگاهی	ماده ۶۳ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد خاص و آئین نامه های اجرائی آن	اصلاح آئین نامه ماده ۶۳ قانون وصول برخی از درآمدها در هیأت دولت
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	ورود سازمان حمایت و تعزیرات حکومتی به نرخ گذاری بلیت هوایما	بر اساس ماده ۱۶۱ قانون برنامه پنجم توسعه و مصوبه شورایی هوایمائی، نرخ گذاری بلیت پروازهای داخلی آزاد شده است ولیکن سازمان حمایت با استناد به بند ۳ نهمین جلسه شورایی عالی هماهنگ اقتصادی مورخ ۱۳۹۷ / ۰۵ / ۲۷ بلیت هوایما را از تاریخ ۱۳۹۷ / ۰۵ / ۲۹ شمول نرخ گذاری در ستاد تنظیم بازار اعلام نمود و شرکت ها از سوی تعزیرات به جریمه های چند صد میلیونی محکوم شده اند.	تمکین به قانون برنامه پنجم توسعه و مصوبه شورایی عالی هوایمائی و آزاد بودن نرخ بلیت پروازهای داخلی

موضوع	حوزه ی تخصصی	قانون یا مقررہ مرتب	پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	وارد کردن زبان بیش از ۱۰۰۰ میلیارد تومان به شرکت ها بابت پروازهای تکلیفی	طبق مواد ۱۰۱ قانون برنامه پنجم توسعه دولت مکلف است مابه التفاوت نرخ تکلیفی و قیمت واقعی را به ذینفعان پرداخت نماید.	پذیرش پرداخت زبان شرکت ها از سوی وزارت امور اقتصادی و دارائی
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	اخذ عوارض و حقوق گمرکی و مالیات بر ارزش افزوده برای قطعات و لوازم و اجزای هواپیما	طبق بند ظ ماده ۱۱۹ قانون امور گمرکی هواپیما و بالگرد از حقوق و عوارض گمرکی معاف است و لیکن قطعات و اجزای اصلی هواپیما مشمول دریافت حقوق و عوارض گمرکی و مالیات بر ارزش افزوده می گردد که موجب افزایش هزینه های شرکت های هواپیمائی شده است.	شمول معافیت بند ظ ماده ۱۱۹ قانون امور گمرکی به قطعات و اجزای اصلی هواپیما (موتور و ...)
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	قرارداد شرکت های هواپیمایی و دفاتر خدمات مسافرتی نیز همواره موجب ایجاد چالش برای شرکت های هواپیمائی بوده است زیرا رابطه دفاتر خدمات مسافرتی رابطه کارگزاری و نماینده فروش می باشد و رابطه پیمانکاری فی مابین دو طرف مطرح نیست	ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی	اصلاح بخش نامه های سازمان تامین اجتماعی در این رابطه
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	حمل و نقل بار و مسافر و خدماتی نظیر تعمیر و نگهداری ناوگان و زیرساخت، راهبری ناوگان، تامین نیروی کشش و تعویض بوژی و مدیریت ترافیک در راه آهن	قانون برنامه ششم توسعه	اجرای کامل بند "ب" ماده ۵۲ قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر احتساب مالیات بر ارزش افزوده خدمات حمل و نقل ریلی با نرخ صفر
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	معادن	قانون معادن	(پیوست ۳) اصلاح بند به بند قانون معادن

موضوع	حوزه ی تخصصی	قانون یا مقررہ مرتبط	پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	معادن	مقررات اکتشاف	تنقیح مجموعه دستورالعمل ها، آیین نامه ها و بخش نامه های مضاعف، متضاد و غیر کاربردی در جهت رفع ابهام ها و افزایش کارایی (پیوست ۴)
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری		فقدان و ضعف قوانین ضد انحصار و تعیین کننده مسوولیت پلتفرم ها و عرضه کنندگان محتوای دیجیتال. در حال حاضر روابط و حدود مسوولیت بسترها و پلتفرم های عرضه خدمات و محتوای دیجیتال در قبال رقبا، مصرف کنندگان اعم از حریم خصوصی، امنیت، افشای اطلاعات رقابت نا برابر تولیدکنندگان بزرگ تر محتوای دیجیتال نامشخص است و هر شرکت به شکل خودخواسته و خودمقررات گذار (self regulation) عمل می کند. لایحه مذکور نزدیک به ۲ سال است در هیات دولت در دست بررسی است.	تصویب لایحه «صیانت و حفاظت از داده های شخصی»
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	فناوری اطلاعات و ارتباطات	با توجه به نقش توأمان دولت به عنوان مجری، کارفرما و ناظر در حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات، مقررات گذاری در کمیسیون و سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی با توجه به روال موجود در دنیا باید از دولت جدا باشد.	انفکاک سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی (وابسته به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات) از دولت و ایجاد استقلال
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	فناوری اطلاعات و ارتباطات	در حال حاضر و به موجب قوانین متعدد، انبوهی نهاد متولی در حوزه ICT داریم که هیچ کدام هم در زمان بروز مشکلات مسوولیت نمی پذیرند	رفع موازی کاری در نهادهای متعدد قانونی و مرتبط با حوزه فاوا
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	فناوری اطلاعات و ارتباطات	بلا تکلیفی و نقص قوانین مرتبط با به رسمیت شناختن صنعت تولید محتوا در کشور	پیشنهادات کمیسیون ICT تحت عنوان پویش ملی محتوای دیجیتال آماده و شورای سیاست گذاری آن تشکیل شده است آماده شده است

موضوع	حوزه ی تخصصی	قانون یا مقررہ مرتب	پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	اذخ مالیات برای تراکنش های بانکی بیش از ۵۰ میلیارد ریال از سال ۱۳۹۵	حذف اذخ مالیات برای تراکنش های بانکی بیش از ۵۰ میلیارد ریال از سال ۱۳۹۵ پیشنهاد به هیات ریسه اتاق برای تنظیم دادخواست برای دیوان عدالت اداری و طرح در نشست هیات نمایندگان به مدعوی رییس کل بانک مرکزی
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	آیین نامه اجرایی مواد ۶۱ و ۶۲ الحاق قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور	پیشنهاد اصلاح آیین نامه مینی بر اینکه استاندار با همکاری و با مشورت شورای هماهنگی بانکها، نمایندگان خبرگان بانکی رامعرفی نماید. این پیشنهاد با شرکت در نشست های ستاد تسهیل و رفع موانع تولید مورد موافقت قرار گرفت
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	آیین نامه اجرایی ماده ۲۰ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر	اعمال نرخ بهره مستقل ۱۵٪ با اقساط زمان چهارساله و دو سال تنفس بدون بهره ، پرداخت اقساط سررسیدهای سالهای ۱۳۹۱ به بعد . این پیشنهادات در جلسات ستاد تسهیل و رفع موانع تولید بررسی و به بانک مرکزی اعلام شد. توقف کلیه اقدامات اجرایی بانکها در هر مرحله علیه بدهکاران حساب ذخیره ارزی و خارج نمودن سرفصل بدهکاران غیرجاری، رفع محدودیتهای اعمال شده تا زمان تصویب آیین نامه جدید این پیشنهاد به وزارت اقتصاد و دارایی، صمت، معاون اول ریاست جمهوری ، ستاد تسهیل و رفع موانع تولید اعلام شد.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	تبصره ۳ آیین نامه اجرایی ماده ۲۰ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر	تشویق و افزایش سرمایه گذاری تولیدی توسط بخش خصوصی با منظور کردن ارز حاصل از صادرات تسهیلات حساب صندوق توسعه ملی این پیشنهادات در نشست های متعدد ستاد تسهیل و رفع موانع تولید و کمیسیون اقتصاد دولت پیگیری و روش محاسبه اعلام شد.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	ماده ۴۶ آیین نامه قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر	رفع بلاتکلیفی این ماده و بانک مرکزی آیین نامه را ابلاغ و اجرا نماید. این پیشنهاد به رییس کل بانک مرکزی بصورت حضوری اعلام و پیگیری های لازم انجام شد.

موضوع	حوزه ی تخصصی	قانون یا مقررہ مرتب	پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	ماده ۲۶ آیین نامه قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر	بازپرداخت تسهیلات حساب ذخیره ارزی بصورت ریالی این پیشنهاد سرانجام با نشستها و پیگیریهای متعدد به آیین نامه شماره ۱۳۷۶۵ مورخ ۹۹/۱/۲۷ منجر شد بمنظور اجرای شبکه بانکی در خصوص آیین نامه ابلاغ شده مذکور، روش محاسبه تسویه حساب بدهی بدهکاران بانکی از محل حساب ذخیره ارزی پیشنهاد گردید. نشست تخصصی با شبکه بانکی و ستاد تسهیل و رفع موانع تولید در محل اتاق ایران برگزار ، به ابهامات شبکه بانکی پاسخ داده شد و به کارگروه ملی و هیات دولت ارسال شد. تصویب نامه هیات وزیران بشماره ۱۶۴۵۳۷/ت/۵۶۹۶۲ منجر گردید. روش پیشنهادی تصویب شد.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	لایحه وثایق بانکی	عدم دریافت وکالت از وثیقه گذار، حذف ماده ۵۰ و مواد ۳۳ و ۳۵ و ۳۹ و ۴۰ و حذف شرایط نقدشوندگی در ماده ۲ پیشنهادات در نشستهای ستاد تسهیل و رفع موانع تولید و هیات دولت مطرح و صرفا برخی پیشنهادات اعمال شدند.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	تبصره ۱ ماده ۱۸۶ قانون مالیاتهای مستقیم در زمان تمدید ضمانتنامه	قانون مالیاتهای مستقیم بر اخذ گواهی مفاصا حساب در زمان صدور ضمانتنامه تاکید دارد و نه در زمان تمدید. این پیشنهاد بطور مشترک با سایر کمیسیونهای مربوطه در نشست شورای گفتگوی بخش خصوصی و دولت مطرح و تذکر داده شد که بانکها و سازمان مالیات از تفسیر قانون ممانعت ورزند.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	. پیگیری ابلاغیه ۷۴۵۷۵ مورخ ۹۸/۶/۱۷ در خصوص تکلیف قانونی اعضای دولت به دریافت نظرات بخش خصوصی در مصوبات	حضور نمایندگان اتاق و کمیسیون بازار پول و سرمایه در نشست های کارشناسی بانک مرکزی پیش از صدور بخشنامه و دستورالعمل و ابلاغیه بانک مرکزی از این پیشنهاد استقبال نکرده است
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای	تامین مالی بنگاههای تولیدی	لایحه تجارت بشماره ۲۵۴۳/ق مورخ ۹۸/۳/۲۰	رفع ابهام در مواد ۳ و ۵ و ۳۷ این پیشنهاد به اطلاع کمیسیون حقوقی اتاق ایران رسید تا مبتنی بر شرح وظایف اقدام شود.

موضوع	حوزه ی تخصصی	قانون یا مقررہ مرتب	پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها
تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری			
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	لایحه اصلاح قانون پولی و بانکی کشور	حذف چهار صفر از پول ملی کشور باید بر اساس سیاستهای پولی و مالی منسجم و با اصلاحات بنیادین اقتصادی همراه باشد و گرنه منتهی به شکست است. مخالفت با حذف چهار صفر از پول ملی کشور در نشست های متعدد مجلس شورای اسلامی نظر مخالف کمیسیون بازار پول و سرمایه به نمایندگی از اتاق ایران اعلام شد.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	لایحه بودجه	ارقام بودجه پیشنهادی واقعی شوند. پیشنهادات کمیسیون در ستاد بررسی لایحه بودجه اتاق ایران اعلام شدند.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	طرح گواهی اعتبار مولد (طرح گام)	طرح گواهی اعتبار مولد نیاز به اصلاحات دارد این پیشنهادات و اصلاحات مورد نظر کمیسیون بازار پول و سرمایه به رییس اتاق و مرکز پژوهش های اتاق جهت طرح در شورای پول و اعتبار اعلام شد.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	مصوبات هشتاد و هشتمین (۸۸) جلسه ستاد تسهیل و رفع موانع تولید	اجرای مصوبات مذکور و تعیین تکلیف بدهی معوق بانکی واحدهای تولیدی در سال ۹۸ این پیشنهادات به معاون اول رییس جمهور جهت انعکاس به شورای عالی پول و اعتبار اعلام شدند.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	طرح لایحه بانکداری و آینده پولی و مالی کشور	اصلاح در مفاد لایحه ۲۰۴ ماده ای بانک مرکزی این پیشنهادات طی همایش شکل دهی آینده سیاستهای پولی و مالی با حضور روسای اسبق بانک مرکزی و برخی روسای بانکهای عامل و اقتصاددانان برگزار و اصلاحات مورد نظر در همکاری با مرکز پژوهش های اتاق به مجلس شورای اسلامی و بانک مرکزی ابلاغ گردید. در انتهای نشست نیز بیانیه کمیسیون بازار پول و

موضوع	حوزه ی تخصصی	قانون یا مقررہ مرتبط	پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها
			سرمایه صادر و به مجلس شورای اسلامی و معاون اول ریاست جمهوری اعلام شد.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	قراردادهای مشارکت مدنی تسهیلات بانکی بانکها	اصلاح فرمول کنونی عقود مبادله ای و بازگشت به فرمول اولیه سال ۱۳۸۳ و اصلاح مواد ۷ و ۵ و ۸ و ۱۱ و ۱۳ و ۱۶ و ۱۷ و ۱۸ این پیشنهاد در یک نشست تخصصی با مشاوران بانکی و حقوقی بررسی و با همکاری مرکز پژوهشهای اتاق برای بانک مرکزی ارسال شد. پیشنهادهای نیز برای بنگاههای تولیدی تنظیم و توزیع گردید.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	ذی نفع واحد	شورای پول و اعتبار معوقات مربوط به بند دال حساب ذخیره ارزی را اقدام نماید. این پیشنهادات در نشستهای تخصصی ستاد تسهیل و رفع موانع تولید بررسی و به هیات ریسه اتاق و بانک مرکزی اعلام شد. هنوز نتیجه ای حاصل نشده است.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	بند دال قانون تامین بودجه	الحاق جزء دال بند ۶ قانون بودجه سال ۸۸ و بند ح تبصره ۴ قانون بودجه سال ۹۶ به ماده ۲۰ قانون رفع موانع تولید این پیشنهاد به هیات ریسه اتاق و بانک مرکزی اعلام شد
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	تامین مالی بنگاههای تولیدی	قانون چک های برگشتی	بنگاههای تولیدی دارای ۵۰ نفر شاغل به بالا در این قانون مشمول شوند (از ۱۰۰ نفر شاغل به ۵۰ نفر شاغل به بالا تغییر یابد)، واحدهای دارای چک برگشتی متقاضی دریافت تسهیلات بانکی سه ماه از زمان دریافت تسهیلات فرصت داشته باشند تا چکهای برگشتی قبل را رفع سوء اثر نمایند. این پیشنهادات در جلسه ستاد تسهیل و رفع موانع تولیدی در همکاری با شبکه بانکی اتخاذ و ابلاغ گردید.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	بورس و بازار سرمایه	قانون تبدیل وضعیت شرکتهای با مسئولیت محدود به سهامی خاص و عام	معاونت حقوقی ریاست جمهوری ابلاغ قانون تبدیل وضعیت شرکتهای را انجام دهد و بورس بنگاههای تولیدی کوچک و متوسط را بپذیرد. کمیته بورس کمیسیون بازار پول و سرمایه تشکیل و از نمایندگان معاونت حقوقی ریاست جمهوری، مالیات، بورس و فرابورس، ثبت شرکتهای و شهرکهای صنعتی دعوت شد. نحوه پذیرش

موضوع	حوزه ی تخصصی	قانون یا مقررہ مرتب	پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها
			شرکتهای کوچک و متوسط در بورس بررسی و نمایندگان معاونت حقوقی ریاست جمهوری پیشنهادات را ابلاغ کردند. مصوبه ۸۸۹۱۹ مورخ ۹۸/۷/۱۵ دستورالعمل این نشست های کمیته بورس بود.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	مالیات بر صنایع	تبصره ۱ ماده ۱۸۶ قانون مالیاتهای مستقیم در زمان تمدید ضمانتنامه	تبصره ۱ ماده ۱۸۶ قانون مالیاتهای مستقیم در زمان تمدید ضمانتنامه این پیشنهاد بطور مشترک با سایر کمیسیونهای مربوطه در نشست شورای گفتگوی بخش خصوصی و دولت مطرح و تذکر داده شد که بانکها و سازمان مالیات از تفسیر قانون ممانعت ورزند.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	مالیات بر صنایع	لایحه مالیات بر ارزش افزوده	مالیات بر ارزش افزوده در زنجیره منظور گردد و بصورت مبدا یا مقصد زنجیره باشد. سامانه دریافت مالیات بر ارزش افزوده اصلاح و مالیات بنگاههای تولیدی به ابتدا یا انتهای زنجیره تولید اصلاح شود. این پیشنهاد در نشست با کمیسیون مالیات و تامین اجتماعی اتاق ایران بررسی و ابلاغ گردید.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	مالیات بر صنایع	بند ب ماده ۶ قانون برنامه ششم توسعه مصوب ۱۳۹۶ (عوارض ناشی از اجرای مالیات بر ارزش افزوده شهرکهای صنعتی)	اصلاح قانون برنامه ششم توسعه و اختصاص ۲۰ درصد از عوارض بند الف ماده ۲۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده علاوه بر بندهای ب، ج و د قانون مذکور به شهرکها، نواحی و مناطق صنعتی هر استان با توجه به صنایع مستقر در هر شهرک صنعتی پیشنهادات به کمیسیون مالیات و تامین اجتماعی اتاق ایران ارسال گردید تا مبتنی بر شرح وظایف اقدام گردد.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و حمایت از سرمایه گذاری	مواجهه صنایع با سازمان تامین اجتماعی	رای دیوان عدالت اداری مبنی بر پرداخت سنوات کارگران بر اساس آخرین سال کارکرد	پرداخت سنوات کارگران بر اساس آخرین سال کارکرد بصورت علی الحساب مبنای قانونی ندارد این پیشنهاد به کمیسیون حقوقی و مقررات قضایی اتاق منعکس گردید و به هیات ریسه ابلاغ شد.
رفع موانع موجود در ارتباط با فعالیت واحدهای تولیدی و	مواجهه صنایع با سازمان تامین اجتماعی	محاسبه دستمزد کارگران در سال ۹۹	حضور نمایندگان کارفرمایان بخش خصوصی در نشست شورای عالی کار دو نفر از اعضا کمیسیون صنایع به عنوان نمایندگان کارفرمایان در نشست های شورای عالی کار حضور یافتند.

موضوع	حوزه ی تخصصی	قانون یا مقررہ مرتب	پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها
حمایت از سرمایه گذاری			
کاهش واردات	مدیریت واردات و تسهیل تجارت	بخشنامه وزارت صمت به شماره ۲۱۰۴۳/۶۰	پیشنهاد و درخواست اجرای ماده ۱۶ احکام دائمی
کاهش واردات	مدیریت واردات و تسهیل تجارت	لایحه اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز	<p>تبصره یک ماده ۵: در اصلاح بند ز ماده یک قانون اصلاحیه انجام شده باعث ورود خدشه به بند ج ماده ۱۱۳ قانون امور گمرکی شده و با آن در تناقض است، در بند ج ماده ۱۱۳ قانون امور گمرکی، مغایرت صرفا برای کالای غیر هم نوع مشمول قاچاق شمرده شده ولی در اصلاحیه قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، هر نوع مغایرت مشمول مقررات قاچاق شده است.</p> <p>تبصره دو ماده ۵: در اصلاح بند ز ماده یک قانون اصلاحیه انجام شده باعث مغایرت میزان جرم در عین ثابت بودن تخلف انجام شده برای صاحب کالا است. تفاوت جرم تعیین شده برای کالا قبل از ترخیص و بعد از آن در حالی است که این تمایز صرفا متوجه مسئولان گمرک مربوطه است و نیت و اقدام صاحب کالا چه قبل از ترخیص و چه بعد از آن تغییری نکرده است.</p> <p>همچنین حذف حداقل مغایرت ۱۵٪ برای کالای ترخیص شده و عدم درج هیچگونه حد مجاز، باعث سخت گیری غیر قابل تشخیص در تحقق جرم می گردد به نحوی که حتی یک کیلوگرم تفاوت نیز می تواند کالا را مشمول مقررات قاچاق نماید، همچنین بایستی توجه داشت که وزن اندازه گیری شده جدای از مغایرت، دارای یک اختلاف قابل قبول به علت تفاوت دقت باسکولهای مختلف است که میزان آن نیز مشخص نشده است.</p> <p>ماده ۱۱: در بند پ ماده ۲، اصلاح انجام شده جامعیت قانون را با توجه به تعریف مندرج در ماده ۵ اصلاحی، در اصلاح بند ز ماده یک قانون نقض می کند، با توجه به تعریف انجام شده بایستی از اصطلاح اسناد خلاف واقع استفاده می شد.</p> <p>ماده ۱۲: موضوع داخل کشور یا حوزه گمرکی بررسی شود</p> <p>ماده ۱۳: اصلاح بند = ماده ۲ قانون با بند ر ماده ۱۲۲ قانون امور گمرکی مغایرت دارد. با توجه به تعیین تکلیف صریح وضعیت تشریح شده در بند ر ماده ۱۲۲ قانون امور گمرکی، اظهار کالا از شمول</p>

پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها	قانون یا مقررہ مرتب	حوزه ی تخصصی	موضوع
<p>قاچاق خارج است اما در اصلاحیه انجام شده این ماده قانونی نادیده گرفته شده است.</p> <p>ماده ۱۵: در ایجاد تبصره ۴ ماده ۷ قانون، مفاد ماده ۸ و تبصره یک قانون مقررات صادرات و واردات را نادیده می گیرد، همچنین برای مواردی که شرایط تعیین شده مهیا نگردد نیز تعیین تکلیف نشده است و وظایف و مسئولیتهای بانک مرکزی و صاحب کالا تبیین نشده است.</p> <p>ماده ۱۶: تبصره الحاقی به ماده ۲، اصولاً مواد ۱۰۷ و ۱۰۸ قانون امور گمرکی را نادیده گرفته و احکام مغایری با مواد یاد شده صادر کرده است. همچنین ذکر هرگونه مغایرت به هر نحو تکلیف مالایطاق بوده و تمامی مواد مرتبط را چه در قانون امور گمرکی و چه در قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز تحت الشعاع قرار می دهد.</p>			
<p>ارایه پیشنهادات راهبردی با تکیه بر قوانین گمرک</p> <p>الف) در وهله اول با احتساب در هر رویه (قرار داد یا التزام به نرخنامه) ملاک بوده و نرخهای خارج از عرف مندرج در بارنامه که عموماً در ترمهای C بدون تأیید مرسل الیه و با قصد متقلبانه اعمال میگردد و جاهت نداشته و شرکت آورنده کالا، توسط مرجعی بعنوان کمیته ناظر شناسایی و متعاقباً از ادامه فعالیت منع گردد.</p> <p>ب) در قرار دادهای منعقد در چهارچوب دلاری نیز میطلبد که دولت نرخهای حمایتی (دولتی - نیمایی) با توجه به شرایط خاص کشور و نوسانات نرخ ارز در جهت کاهش هزینه های زنجیره تأمین اعمال نموده و پرداختی های شرکتهای کشتیرانی خارجی را مدیریت نماید.</p> <p>ج) همچنین دولت باید راهکارهایی حمایتی اتخاذ کند تا NVOCC های ایرانی قوی ایجاد گردند که دارای چندین هزار کانتینر باشند و از آنها در مقابل حمایتها و وامهایی که داده تضمین بگیرد که آنها با نرخ های دموراژ تعیین شده توسط دولت حق توقف دریافت کنند</p> <p>د. مصوبه ۲۰۵ و ۲۰۶ شورای عالی ترابری نیز صحیح اجرا نمیشود ؛ در این مصوبه صراحتاً اشاره شده نرخ های دموراژ آورده شده در بارنامه مستر در صورتیکه در خیلی از موارد، خطوط چنین</p>		<p>مدیریت واردات و تسهیل تجارت</p>	<p>کاهش واردات</p>

پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها	قانون یا مقرره مرتبط	حوزه ی تخصصی	موضوع
<p>نرخهایی در بارنامه ندارند و این فقط در بارنامه هاوس درج شده است. یعنی به نوعی تعدادی فورواردرها نیز از این شرایط نابسامان بهره برداری می کنند.</p> <p>تعیین نرخ دموراژ کانتینری موضوع ماده ۱۶ صورتجلسه ۱۶۷ شورای عالی هماهنگی ترابری (ص) در باب تضامین نیز باید توجه شود که کانتینر کالایی است سخت و کم آسیب پذیر و حقیقتا دریافت مبالغ سپرده نقدی کار صحیحی نیست چرا که احتمال اعمال خسارت و عدم برگشت آن بسیار کم بوده و ریسک بالایی ندارد!</p> <p>لذا میتوان وفق صورتجلسه ۱۶۷ شورای عالی هماهنگی ترابری کشور با همکاری با شرکتهای بیمه با پرداخت مبالغ بسیار پایینی کانتینر را بیمه و گیرنده ایرانی را از تودیع سپرده نقدی و چک برگشت کانتینری رهایی بخشید.</p> <p>ض) باید دولت اجازه دهد که اگر صاحبین کالا تقاضای تخلیه کانتینر داشته باشند، علی الخصوص در شرایط خاص مانند اینکه قسمتی زیادی از کالای یک کانتینر تخلیه شده ولیکن مقدار اندکی کالای آن با موانع قانونی برای ورود مواجه شده است کالای باقیمانده به انبارمنتقل و کانتینر تحویل خط کشتیرانی داده شود.</p> <p>ط) ضمن تأکید بر اینکه با احصاء قوانین تسهیل تجارت بین المللی و ارائه پیشنهادات در این زمینه میتوان زمان ترخیص و هزینه های سربار را کاهش داد.</p> <p>ظ) در ترانزیت کالا شرکتهای ترانزیت کننده نیز مستثنی نبوده و باید به سادگی اجازه استریپ کالا و ترانزیت به مقصد بعدی را داشته باشند .</p>			
<p>۱- در انشا بند دو، متن جایگزین ماده ۸۷ آئین نامه اجرایی قانون امور گمرکی فاقد تبصره یک می باشد.</p> <p>۲- در خصوص نحوه تامین ارز جهت ثبت سفارش تحت رویه ورود موقت برای پردازش و صادرات موضوع ماده ۵۱ قانون امور گمرکی به اطلاع می رساند: بر اساس بند (۳) جلسه هشتم کارگروه ماده (۱۴) مصوبه ساماندهی و مدیریت بازار ارز مورخ ۹۷/۲/۱۹ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران " کالاهایی که به صورت ورود موقت به</p>	<p>موضوع (۸۲ و ۸۷) آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی</p>		<p>کاهش واردات</p>

پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها	قانون یا مقررہ مرتب	حوزه ی تخصصی	موضوع
<p>کشور وارد می شوند در صورتی که نیاز به تامین ارز نداشته باشند یا توجه به اینکه واردات قطعی تلقی نمی شوند مشمول ثبت سفارش نیستند"</p> <p>همچنین تعهد فروش ارز حاصل از صادرات آنها نیز به میزان تفاوت ارزش ارزی پروانه صادراتی و پروانه ورود موقت خواهد بود لیکن در صورت نیاز به ارز " تامین ارز بابت ورود موقت برای پردازش توسط شرکتهای تولیدی و یا شرکتهای بازرگانی با ارائه قرارداد با واحد تولیدی پس از انجام ثبت سفارش تابع اولویتهای ارزی بانک مرکزی در خصوص واردات قطعی کالای مشابه می باشد.</p>			
<p>۱- در صورتی که لیست فهرست توانمندی های تولید داخل، ملاک عمل ممنوعیت ثبت سفارش واردات اقلام اعلامی است در راستای تنویر افکار عمومی و جلوگیری از ایجاد رانت و تبعیض، وزارت متبوع صراحتاً مواضع و مقصود خود را اعلام نماید.</p> <p>-با عنایت به اینکه ماده (۱۶) قانون حداکثر وزارت صمت را مکلف نموده است در وهله اول نسبت به ایجاد موانع غیر تعرفه ای نسبت به مدیریت واردات اقدام نماید لذا پیشنهاد می شود وزارت صمت نسبت به ایجاد محدودیت از ابزارهای تعرفه ای برای ورود کالاهای مصرفی اقدام نماید که هم نسبت به مدیریت واردات و هم نسبت به افزایش درآمدهای دولت از طریق اخذ حقوق ورودی کمک نماید.</p> <p>۳- در خصوص درج نام برخی از کالاهای مصرفی و ملزومات آن در لیست اعلامی، به طور مثال؛ تجهیزات ضروری زیرساختی فناوری اطلاعات، سرور، CPU، لپ تاپ، تبلت، استوریج، هارد دیسک، روتر و... به نظر می رسد بررسی لازم به درستی صورت نگرفته؛ لذا مقتضی است ضمن بازنگری در لیست اعلامی، نظر تشکل ها و انجمن های تخصصی در این حوزه اخذ شود.</p> <p>۴- از آنجا که براساس ماده (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار دولت و وزارتخانه های دولتی مکلف هستند در مراحل بررسی موضوعات به کسب و کار برای اصلاح و تدوین مقررات و آیین نامه ها نظرات کتبی اتاق ها و تشکل های ذیربط را دریافت نمایند و نیز دستگاه های اجرایی را مکلف به استعلام نظر تشکل های اقتصادی</p>	<p>مطابق ماده (۲۲) قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور در اصلاحیه ماده (۶۶) قانون امور گمرکی</p> <p>بررسی قانون برقراری موانع غیرتعرفه ای و غیرفنی برای واردات به جز در مواردی که رعایت موازین شرع اقتضاء می کند، ممنوع است.</p> <p>بند ۱ قسمت الف ماده (۴) این قانون مقرر می دارد: وزارت صنعت، معدن و تجارت از محل اعتبارات داخلی و با استفاده از سامانه های موجود، سامانه متمرکزی را برای درج فهرست توانمندی های محصولات داخلی ساماندهی کند.</p> <p>در بند ۲ ماده مزبور نیز الزام نموده با رعایت مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی و دریافت نظرات اتاق ها، کانون عالی انجمن های صنفی کارفرمایی ایران و دیگر تشکل های سراسری کارفرمایی و کارگری، ظرف مدت چهار ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون به درج فهرست توانمندی های محصولات داخلی، ظرفیت و اسامی تولیدکنندگان کالاها و عرضه کنندگان خدمات، پیمانکاران طراحی - ساخت، فناوری های داخلی و رتبه بندی در سامانه متمرکز موضوع جزء (۱) این بند اقدام کند و اطلاعات این سامانه باید به صورت مستمر روزآمد و در دسترس عموم باشد.</p> <p>در ماده (۱۶) قانون مزبور در تفویض اختیارات به وزارت صمت، در امکان ممنوع کردن ثبت سفارش کالاهای وارداتی ضمن تأکید</p>	<p>مدیریت واردات و تسهیل تجارت</p>	<p>کاهش واردات</p>

پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها	قانون یا مقررہ مرتبط	حوزه ی تخصصی	موضوع
<p>ذیربط هنگام تدوین یا اصلاح مقررات نموده است، به نظر می رسد فهرست مربوطه می بایست در کمیته ای متشکل از نمایندگان وزارت صمت، اتاق ایران و تشکل های اقتصادی ذیربط (تولیدی، وارداتی) مورد بازبینی قرار گیرد. ضمن اینکه براساس وظایف کمیسیون ماده یک آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات، کمیسیون مزبور وظیفه اصلاح، کاهش و افزایش حقوق ورودی و یا ممنوعیت و محدودیت را بر عهده دارد. لذا شایسته بود که فهرست اعلامی در کمیته مزبور مورد بررسی قرار می گرفت.</p> <p>۵- در اجرای قوانین و بخشنامه ها دولتی ضمن تاکید بر قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مقتضی است،</p> <p>تغییر سیاست های اینچنینی متاثر بر تجارت خارجی پیش از اجرا به اطلاع عموم برسد.</p> <p>۶- ضمن توجه به این مهم که ماهیت این قانون (قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی)، به نوعی است که مفاد آن تماماً لازم و ملزوم یکدیگر بوده و به تنهایی قابلیت اجرایی ندارد؛ از این رو، لیست تهیه شده در راستای وظایف محوله به وزارت صنعت، معدن و تجارت در اجرای ماده (۴) قانون مزبور بوده و ملاک ممنوعیت های موضوع ماده ۱۶ این قانون نمی باشد. منتها در حال حاضر، ملاک عمل سازمان های صمت استان ها برای ممنوع کردن ثبت سفارش واردات کالا قرار گرفته است. مقتضی است با عنایت به موارد اشاره شده و اجرای صحیح قانون با هدف پیشگیری از آثار سوء این گونه تصمیمات در ورود کالای قاچاق و توقف خطوط تولیدی در سال جهش تولید، تا بازنگری لیست و تعیین مصادیق کالای ایرانی، اجرای این بخشنامه متوقف شود.</p> <p>لذا خواهشمند است ضمن بازبینی فهرست ممنوعیت ها با مشارکت اتاق ایران همکاری لازم صورت گرفته و اقدام مقتضی صادر گردد.</p>	<p>به استفاده از ابزارهای تعرفه ای در وهله نخست پیشنهاد ات ارایه می شود.</p>		
<p>پیشنهاد به وزارت صمت: - امکان ترخیص کالاهای اساسی و ضروری و مواد اولیه و مایحتاج خطوط تولید که حسب ثبت سفارش و اخذ مجور ورود در صف تخصیص ارز قرار گرفته اند میسر شده و واردکنندگان ظرف</p>	<p>اجرای مواد ۸ و ۵ قانون و آیین نامه اجرایی مقررات صادرات و واردات و ماده ۹ آیین نامه اجرایی مفاد ۵ و ۶ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز</p>	<p>مدیریت واردات و تسهیل تجارت</p>	<p>کاهش واردات</p>

موضوع	حوزه ی تخصصی	قانون یا مقررہ مرتب	پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها
			مهلت ۶ ماه از زمان خروج کالا از اماکن گمرکی ملزم به ثبت و اعلام اطلاعات منشأ ارز کالای وارده به گمرک جمهوری اسلامی ایران میباشند. ۲- کالاهای دپو شده در اماکن گمرکی، که علی رغم ثبت سفارش و اخذ مجوز ورود، صرفاً بدلیل عدم تعیین منشأ ارز توسط بانک مرکزی امکان ترخیص آنها میسر نمیشود مشمول تبصره ۳ ماده ۲۴ ق.ا.گ خواهند شد.
فراهم شدن شرایط بهره برداری حداکثری از توان تولید داخل	صنایع معدنی	در دنیای امروز با رشد و پیشرفت تکنولوژی و امکان بهره برداری از فناوری اطلاعات ایجاد شرکت بدون نیاز به دفتر کار محیا شده است این طرح موجب کاهش هزینه های ایجاد یک کسب و کار در رشته های مختلف می شود	تدوین طرح ثبت دفاتر کاملاً مجازی (بدون نیاز به دفتر کار)
فراهم شدن شرایط بهره برداری حداکثری از توان تولید داخل	فناوری اطلاعات و ارتباطات	طرح تشکیل سازمان نظام مهندسی فناوری اطلاعات و ارتباطات (نمافا) در مجلس	(پیش نویس مصوب در کمیسیون صنایع دارای مشکلات بسیار متعددی است که بخشی از آن در گزارش مرکز پژوهش های مجلس مورد اشاره قرار گرفته است.) مخالفت کمیسیون با تشکیل سازمان نمافا به علت تقابل و نقض قوانین متعدد منجمله قوانین مرتبط به اتاقهای بازرگانی، نظام های صنفی، مهندسی، انتظامی و علمی
فراهم شدن شرایط بهره برداری حداکثری از توان تولید داخل		بازنگری و به روزرسانی قانون حمایت از پدید آوردندگان نرم افزار (کپی رایت)	با توجه به نیاز مبرم جهت حمایت از تولید کنندگان محتوای دیجیتال و ناشران دیجیتال قانون فعلی پاسخگوی نیازهای روز نبوده و عدم اجرای آن منجر به خروج نخبگان شده است
بهره برداری حداکثری از توان تولید داخل	زنجره ی آهن و پتروشیمی	اصلاح مجموعه ی قوانین و مقررات به نحوی که مسائل ذکر شده در بخش پیشنهاد قابل حصول باشد	۱- با اتخاذ سیاست های مالیاتی، شیب قیمت مواد اولیه تولید صنایع بزرگ به سمت تأمین و تقویت صنایع مکمل داخلی برگردد. در این راستا لازم است که معافیت مالیات بر درآمد صادرات مواد اولیه پتروشیمی، پالایشی و فلزات پایه حذف شود. ۲- با تعریف یک ساز و کار سنجش آستانه رقابت پذیری، استرداد مالیات ارزش افزوده در صادرات مواد اولیه کلاً یا جزئاً متوقف شود. ۳- در بخشهایی که لازم است، نرخ خوراک یا سایر حقوق دولتی صنایع بزرگ، برای جبران اثر هزینه ی دو بند فوق، بازنگری و تعدیل شود به نحوی که سودآوری متعارف این صنایع برقرار باشد. ۴- برای ایجاد صنایع بزرگ جدید یا توسعه تولید صنایع بزرگ موجود، تخفیف های خوراک به میزان

پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها	قانون یا مقررہ مرتبط	حوزه ی تخصصی	موضوع
<p>۲۰-۱۵ درصد به مدت ۵-۳ سال از زمان بهره برداری در نظر گرفته شود به نحوی که ایران جذابترین قطب سرمایه گذاری صنایع پتروشیمی پالایشی و فلزات پایه باقی بماند.</p> <p>۵- نظام رگولاتوری برای حوزه نفت، پتروشیمی و سایر بخشهایی که انحصار دولتی یا قانونی وجود دارد طراحی و راه اندازی شود.</p> <p>۶- در صورت امکان تغییر فناوری، سازو کاری برای تغییر خوراک پتروشیمی های مصرف کننده خوراک مایع، به خوراک گاز با استفاده از تسهیلات ماده ۱۲ تدارک دیده شود.</p> <p>۷- کلیه مشوق های صادراتی برای صنایع بزرگ (از جمله جوایز صادراتی، انتخاب به عنوان صادرکننده نمونه و مانند اینها) حذف شود و منابع آن به تشویق صنایع مکمل آنها (صنایع کوچک و متوسط) منتقل شود.</p> <p>۸- به عوض مشوق های صادراتی برای صنایع بزرگ، مشوق ها و الزاماتی در راستای نوآوری، تحقیق و توسعه و سازگاری با محیط زیست مقرر شود تا موجب شود صنایع بزرگ به بومی سازی فناوری ها و بهره وری بیشتر سوق یابند و مخاطرات محیط زیست به حداقل برسد.</p> <p>۹- برای رقابتی نگه داشتن بازار مواد اولیه و جلوگیری از تنبلی حاصل از اتکا به منابع ارزان، حقوق ورودی مواد اولیه تولید داخل (محصولات صنایع بزرگ) به سطح صفر کاهش یابد.</p> <p>۱۰- با توجه به اینکه مجموعه اقدامات فوق بازار داخلی مواد اولیه و همچنین محصولات صنایع مکمل آنها را رقابتی خواهد کرد، کلیه مداخلات دستوری دولت در قیمت گذاری تولیدات این صنایع متوقف شود.</p>			
<p>تشکیل کمیته تدوین استراتژی توسعه صنعتی در اتاق و معرفی نماینده کمیسیون صنایع و اتاق در وزارت صمت و معاونت طرح و برنامه وزارت صمت</p>	<p>ماده یک قانون تمرکز امور صنعت و معدن مصوب سال ۱۳۷۹ مجلس شورای اسلامی مبنی بر تکلیف تدوین سند راهبرد و سیاست های توسعه صنعتی</p>		<p>بهره برداری حداکثری از توان تولید داخل</p>
<p>کارگروه ایجاد سامانه بازدید دستگاههای دولتی از واحدهای تولیدی با حضور نمایندگان اتاقهای بازرگانی، تعاون و اصناف تشکیل شود. دبیرخانه کارگروه سامانه مذکور در محل اتاق ایران تشکیل گردد.</p>	<p>ماده ۷ قانون بهبود فضای کسب و کار</p>		<p>بهره برداری حداکثری از توان تولید داخل</p>

پیشنهاد و عملکرد کمیسیون ها	قانون یا مقررہ مرتب	حوزه ی تخصصی	موضوع
<p>ایجاد سامانه با حضور نمایندگان کارگروه صورت گیرد و نه صرفا وزارت صمت . این پیشنهاد در نشست هیات نمایندگان مطرح و دو نشست تخصصی هم برگزار شد. کارگروه و دبیرخانه هنوز تشکیل نشدند اما وزارت صمت اقدام به طراحی سامانه واستعلام از نهادهای دولتی کرده است . نمایندگان اتاق در طراحی سامانه حضور ندارند. موارد به هیات ریسه اتاق ایران منعکس گردید و در حال پیگیری است.</p>			
<p>به منظور انتشار آمار موثق و مرجع معتبر پنجره واحد تولید آمار در میان بخش های خصوصی و دولتی ایجاد گردد. این پیشنهاد در نشست تخصصی آمار با حضور مرکز آمار اتاق ایران و وزارت صمت برگزار و پیشنهاد تشکیل پنجره واحد به هیات ریسه اتاق اعلام شد</p>	<p>ماده ۶ قانون بهبود فضای کسب و کار</p>		<p>بهره برداری حداکثری از توان تولید داخل</p>
<p>ابطال بند ۳۸ به منظور واردات قطعات یدکی ای که دارای گارانتی بوده و قابلیت ثبت سفارش مجدد را ندارند. موضوع از سوی کمیته نساجی کمیسیون صنایع در نشست بانک مرکزی مطرح و در حال پیگیری است.</p>	<p>بند ۳۸ قانون ثبت سفارش واردات مواد اولیه</p>		<p>بهره برداری حداکثری از توان تولید داخل</p>

پیوست ۱

مقدمه: از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی تاکنون، حمل و نقل بین‌المللی کشور همواره به انحاء گوناگون و با اقتدار کامل در راستای تحقق اهداف انقلاب، بازوی توانمند نظام بوده و با تدابیر متخذه در دوران جنگ تحمیلی کلیه مایحتاج کشور را به موقع حمل و به دست مصرف‌کنندگان رسانیده و در دوران تحریم‌های ناجوانمردانه نیز وظیفه خود را به نحو احسن انجام داده و با حمل به موقع کالا اجازه نداده کمترین کمبودی در کشور احساس گردد. در این برهه حساس که می‌بایست با فراهم نمودن زمینه کاری و برقراری تمهیدات بیشتر فعالان حمل و نقل بین‌المللی کشور را در مقابل انواع ترندهای ترانزیتی کشورهای رقیب تقویت نمود، متأسفانه قوانینی در مجلس محترم مورد تصویب واقع شده که عملاً با تصویب آنها ابتکار عمل را بنگاههای اقتصادی گرفته و موجب ناکارایی و انزوای آنها می‌گردد. یکی از آنها قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۳ است که از تاریخ تصویب تاکنون مورد اعتراض جامعه بازرگانی و حمل و نقل کشور بوده و پس از پیگیری‌های مکرر که دولت محترم، بخش ناچیزی از خواسته‌های این صنف را در قالب لایحه اصلاح قانون مذکور تقدیم آن مجلس نموده است، متأسفانه در کمیسیون اقتصاد به دلیل عدم حضور موثر نمایندگان این اتاق و حضور بی‌شمار سازمانهایی که اشراف کاملی به عملیات ترانزیت و حمل و نقل بین‌المللی ندارند، تغییراتی در متن لایحه اصلاحی دولت به وجود آمده و بیم آن می‌رود که با تصویب آن هیچ سرمایه‌گذاری از بخش خصوصی حاضر به سرمایه‌گذاری در این بخش نباشد. ضمن اینکه تحت عنوان مبارزه با قاچاق کالا، اختیاراتی به سازمان تعزیرات حکومتی داده شده است که نه تنها در آن قوه مجریه نیست بلکه با صلاحیت‌ها و فلسفه ظهور این سازمان در تباین آشکار واقع می‌گردد. قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، هم به عنوان یک قانون ماهوی حاکم بر پدیده قاچاق کالا و ارز و هم به عنوان یک قانون شکلی که دارای آیینی برای رسیدگی «مرجع قضائی» و «سازمان تعزیرات حکومتی» است، دارای نکاتی مبهم و متعارضی است که بالطبع، موجب تشتت آراء، تنوع برداشت‌ها و تفسیرهای ناثواب قضایی و اداری از سوی مقامات رسیدگی‌کننده به پرونده‌های قاچاق، شده و نهایتاً محکومیت‌های بلاوجه و سردرگمی فعالان اقتصادی کشور بخصوص بخش حمل‌ونقل بین‌المللی را به دنبال داشته و دارد. علیهذا پیشنهادهای اصلاحیه این اتاق، پیرامون قانون مذکور تقدیم می‌گردد.

از سوی دیگر، «سازمان تعزیرات حکومتی» بر اساس ماده دو «تصویب‌نامه هیئت‌وزیران در خصوص تعیین سازمان و تشکیلات تعزیرات حکومتی» در تاریخ ۱۳۷۳/۰۷/۲۳ تحت نظر وزیر دادگستری تشکیل شد و آیین‌نامه آن به تصویب هیئت‌وزیران رسید و بدین‌سان، سازمانی پا به عرصه گذاشت و قرار شد بر مبنای «قانون تعزیرات حکومتی» به «تخلفات» مندرج در مواد ۲ الی ۱۶ آن قانون مانند گرانفروشی، احتکار، عرضه خارج از شبکه، اخفا و امتناع از عرضه کالا، عدم صدور فاکتور، عدم اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع، عدم اجرای تعهدات واردکنندگان و تولیدکنندگان در قبال دریافت ارز و خدمات دولتی ... رسیدگی کند.

در طرح اولیه تشکیل این سازمان، موضوعی تحت عنوان رسیدگی به پرونده‌های «قاچاق» توسط «سازمان تعزیرات حکومتی» پیش‌بینی نشده بوده و اساساً هدف از تشکیل این سازمان، رسیدگی به «تخلفات صنفی» بوده است. چرا که رسیدگی به پرونده‌های قاچاق، با توجه به ملاک «جرم» بودن و طبعاً «مجازات» مرتکبین آن، اصولاً یک امر قضایی است، مگر اینکه از فعل قاچاق «جرم‌زدایی» شده باشد که تاکنون این امر صورت نپذیرفته است.

در تاریخ ۷۴/۰۲/۱۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام، «قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز» را تصویب می‌کند که بر اساس تبصره دو ماده ۴ آن، سازمان تعزیرات برای اولین بار اجازه می‌یابد تا در صورت عدم رسیدگی یا تطویل دادرسی و عدم تعیین تکلیف قطعی پرونده‌های قاچاق در مراجع قضائی، با درخواست سازمان شاکی، پرونده را از محاکم قضایی یا سازمان شاکی مطالبه و طبق جرائم و مجازات‌های مقرر در قوانین مربوطه اقدام نماید. بدین‌سان، با تصویب این قانون، صلاحیت انحصاری دستگاه قضایی در رسیدگی به پرونده‌های قاچاق به نفع دستگاه اجرائی کشور مورد اغماض و چشم‌پوشی قرار گرفت و به‌مرور، صلاحیت رسیدگی به پدیده قاچاق به سازمان تعزیرات حکومتی واگذار شد. با تصویب قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (۹۲/۱۰/۰۳) نظام حقوقی و قضائی فعل قاچاق و موضوعاتی از قبیل؛ نگاه جدید قانون‌گذار به فعل مجرمانه قاچاق و آیین رسیدگی خاص و تشدید مجازات، گسترش حوزه صلاحیت این سازمان در رسیدگی به پرونده‌های قاچاق کالا، عدم امکان ارجاع آرای سازمان تعزیرات حکومتی به دیوان عدالت اداری و ایجاد آرای

وحدت رویه استثنائی و بدیع، وارد مرحله جدیدی شد. متأسفانه نگاه جدید قانونگذار در قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز در خصوص فعل «قاچاق» و نیز صلاحیت کیفری سازمان تعزیرات حکومتی، در رسیدگی به پرونده های قاچاق علیه شرکتهای حمل و نقل بین المللی خالی از اشکال نبوده و استدعا دارد به منظور تقویت بنیه بازرگانی، ترانزیتی و حمل و نقل بین المللی کالا و بالا بردن توان رقابتی آنها در مقابل مقتضیات بین المللی و جلوگیری از تعطیلی و بیکاری بنگاههای اقتصادی، مدیران و کارکنان آنها، قانون فوق الذکر با لحاظ نمودن پیشنهادهای اصلاحی، مورد اصلاح و تصویب واقع گردد.

۱) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (مصوب ۹۲/۱۰/۰۳)

- آیا فعل «قاچاق» جرم است یا تخلف؟

لازمه شناخت مسئولیت کیفری شخصی، شناخت ماهیت «جرم» است. چراکه عنوان «مجرم» به شخصی گفته می شود که مرتکب «جرمی» شده باشد. پس اول باید، جرم و سپس مجرم شناخته شوند و متعاقباً، به تعیین مجازات وی پرداخت. ماده دو قانون مجازات اسلامی (۹۲/۰۲/۰۱) فعل مجرمانه را چنین تعریف نموده است: «هر رفتاری اعم از فعل یا ترک فعلی که برای آن در قانون مجازات تعیین شده است». از لحاظ حقوقی، دو واژه «جرم» و «مجازات» در اصل دو روی یک سکه محسوب می شوند.

بند الف ماده یک قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، فعل «قاچاق کالا و ارز» را چنین تعریف نموده است: «هر فعل یا ترک فعلی که موجب نقض تشریفات قانونی مربوط به ورود و خروج کالا و ارز گردد و براساس این قانون و یا سایر قوانین، قاچاق محسوب و برای آن «مجازات» تعیین شده باشد...» از به کار بردن واژه «مجازات» در این ماده، چنین استنباط می شود که از نظر قانونگذار، فعل قاچاق «جرم» محسوب می شود. این تعریف مؤید عنصر قانونی جرم برای فعل قاچاق، روشن و ساده بوده و مشخص کننده ماهیت فعل «قاچاق» است. در قانون مزبور، در مواد عدیده دیگری هم، در وصف فعل «قاچاق» از واژه «جرم» و برای کیفر آن، از واژه «مجازات» استفاده شده است. از جمله ماده ۵۷ مقرر داشته؛ «قاچاق کالا و ارز از مصادیق جرایم اقتصادی محسوب می شود». همچنین در ماده ۵۸ تأکید شده؛ «در کلیه جرایم و تخلفات موضوع این قانون در خصوص کالا و ارز، در صورت موجود نبودن عین کالا و یا ارز قاچاق، مرتکب حسب مورد علاوه بر محکومیت به مجازاتهای مقرر، به پرداخت معادل ارزش کالا و ارز نیز محکوم می شود...»

در ماده ۶۰ قانون مزبور، پس از اشاره به جریمه های نقدی، چنین آمده است؛ «در صورتی که محکومان به جریمه های نقدی ... ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ حکم قطعی به پرداخت جریمه های مقرر اقدام نمایند، جریمه نقدی از محل وثیقه های سپرده شده و یا فروش اموال شناسایی شده محکوم علیه اخذ ... و چنانچه اموالی شناسایی نشود و یا کمتر از میزان جریمه باشد و جریمه مورد حکم، وصول نشود، جرایم نقدی مذکور مطابق قانون آیین دادرسی کیفری حسب مورد با دستور قاضی اجرای احکام دادرسی مربوطه یا قاضی اجرای احکام تعزیرات ... به حبس تبدیل می شود...». همچنین در مواد ۶۴، ۶۷ و ۶۹، قانون مزبور، به کرات از «جرم» بودن فعل قاچاق یاد و برای سیاست کیفری در قبال آن از «مجازات» صحبت شده است. انتخاب انواع مجازات برای فعل قاچاق تا جایی پیش رفته که در ماده ۶۹، از مجازاتی به عنوان «مجازات تکمیلی» نام برده است که شامل تعلیق موقت یا ابطال دائم کارت بازرگانی، پروانه کسب، تأسیس، بهره برداری یا حق العمل کاری، گواهینامه رانندگی و سایل نقلیه زمینی، دریایی و هوایی تعطیل موقت یا دائم محل کسب و پیشه و تجارت؛ محرومیت از اشتغال به حرفه خاص از یک تا پنج سال؛ محرومیت از تأسیس شرکت و یا عضویت در هیئت مدیره و مدیرعاملی اشخاص حقوقی از یک تا پنج سال و ممنوعیت خروج از کشور تا پنج سال می شود.

یکی از مهم ترین مواد قانون که صراحتاً به جرم بودن «قاچاق» اشاره نموده و ارتباط مستقیمی هم با شرکت های حمل و نقل بین المللی پیدا می کند، ماده ۷۰ قانون است که بدین شرح انشاء شده: «مرجع رسیدگی کننده ذیصلاح در مورد شرکت ها و مؤسسات حمل و نقل داخلی و بین المللی که مدیران یا متصدیان آنها مرتکب قاچاق کالا یا حمل کالای خارجی فاقد اسناد مثبت گمرکی شده اند با توجه به شرایط، نحوه، دفعات ارتکاب جرم و شخصیت مرتکب علاوه بر مجازات های مقرر در این قانون به شرح زیر حکم می کند:

الف - مرتبه اول سه تا شش ماه محرومیت اشتغال مدیران یا متصدیان؛

ب - مرتبه دوم شش ماه تا یک سال محرومیت اشتغال مدیران یا متصدیان.

بر اساس، نوع تحریر مواد مورد اشاره و تعریف جرم به عنوان عنصر قانونی فعل «قاچاق» و قائل شدن به «مجازات» و «تکمیل مجازات» مرتکبین فعل «قاچاق» معلوم می‌شود که نگاه قانون‌گذار به فعل «قاچاق» مبتنی بر «جرم‌انگاری» و فعل «مجرمانه» بودن آن بوده است نه فعل «تخلف» به مفهوم تخلف اداری یا انتظامی صنفی.

لذا، با فرض صلاحیت قوه قضائیه برای ورود و رسیدگی به پرونده‌های قاچاق، معلوم نیست به چه دلیل یا دلایلی و صرفاً با تغییر عنوان «جرم» به «تخلف» صلاحیت رسیدگی به امری با این درجه از اهمیت را در حوزه صلاحیتهای سازمانی تحت امر قوه مجریه بر اساس ماده ۴۴ قانون نهاده شده است؟

۲) براساس ماده ۴۴ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (۹۲/۱۰/۰۳) رسیدگی به پرونده‌های قاچاق کالا و ارز به دو بخش تقسیم شده است.

الف) پرونده‌هایی که رسیدگی به آنها در صلاحیت دادگاه انقلاب اسلامی قرار گرفته‌اند و عبارتند از: «جرائم» قاچاق کالا و ارز سازمان‌یافته و حرفه‌ای، قاچاق کالاهای ممنوع و قاچاق کالا و ارز مستلزم حبس و یا انفصال از خدمات دولتی؛

ب) «تخلفاتی» که رسیدگی به آنها در صلاحیت سازمان تعزیرات حکومتی واقع شده و عبارتند از پرونده‌های قاچاق کالا و ارز که «تخلف» محسوب می‌شوند.

در واقع، مقنن، در این ماده سعی نموده با بکار بردن واژه «تخلف» برای امر «قاچاق»، صلاحیت رسیدگی به شکایات قاچاق را به «سازمان تعزیرات حکومتی» واگذار نماید. گرچه بعضاً وجوه تشابهی میان دو فعل «جرم» و «تخلف» وجود دارد، اما «تخلف»، معمولاً به تخلفات اداری، انتظامی و یا در نظام صنفی، به «تخلفات کسبه و صنوف» از نظامات صنفی گفته می‌شود. تعبیر فعل «قاچاق» به «تخلف» به این منظور صورت پذیرفته که رسیدگی و صدور حکم برای فعل قاچاق، در حیطه صلاحیت «سازمان تعزیرات حکومتی» قرار گیرد. این موضوع از ابداعات قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز بوده و با این حال، همان طوری که شرح آن گذشت، نگاه این قانون به فعل «قاچاق» «جرم» بودن آن به صورت مطلق بوده و علی‌الاصول، رسیدگی به آن نیز باید از طریق دادگاه صالح کیفری صورت پذیرد و فقط در این حالت است که متهم می‌تواند در پناه و با پشتیبانی و اعمال اصول مهم آیین دادرسی کیفری از قبیل «اصل برائت»، «اصل استقلال و بی‌طرفی قاضی»، «تحقیق از طریق بازپرس»، «تعقیب از طریق دادستان»، «علنی بودن دادرسی»، «برابر بودن امکانات دفاع برابر برای همه»، «استفاده از کارشناسان رسمی و خبره دادگستری برای کشف واقعیات پرونده» و مهم‌تر از همه، عدم تعلق «شاکی» و «قاضی» به یک قوه از قوای سه‌گانه، از خود دفاع نماید و فقط از این طریق است که عدالت کیفری نمایان شده و مجازات عاملین اصلی فعل «قاچاق» به منصفه ظهور خواهد رسید.

در حقوق کیفری، علاوه بر عنصر قانونی جرم، وجود عناصر مادی و معنوی در تشکیل و ثبوت فعل مجرمانه، بسیار حائز اهمیت دانسته شده است. شخصی که به عنوان، «مجرم» محکوم به مجازاتی می‌شود، باید مبادرت به فعل یا ترک فعلی کرده باشد که ملموس، محسوس و عینی بوده و در قانون عنوان مجرمانه داشته باشد. وجود یک تظاهر خارجی عملی ناشی از قصد مجرمانه یا خطای جزائی توسط فاعل که جرم به وسیله آن آشکار می‌شود، برای تحقق فعل مجرمانه و مجازات فاعل، لازم است. همچنین، برای تحقق یک جرم، باید عنصر معنوی (قصد و نیت واقعی مبنی بر ارتکاب فعل مجرمانه) وجود داشته باشد؛ یعنی مرتکب باید قصد مجرمانه در فعل و یا ترک فعل مجرمانه خود داشته باشد در غیر این صورت نمی‌توان او را مجرم شناخت؛ بنابراین یک جرم علاوه بر اینکه باید جنبه قانونی و مادی داشته باشد، جنبه شخصی و معنوی آن غلبه بیشتری داشته و اغلب در تعیین مصادیق جرم و مجرم، بیشترین تردیدها و اختلافات در تحقق «عنصر معنوی» جرم است.

به دیگر سخن، میان فعل مادی و حالات روانی فاعل، باید نسبتی موجود باشد تا بتوان مرتکب را مقصر شناخت. موضوعی که تحقیق و اثبات آن بر اساس قانون اساسی، بر عهده قوه قضائیه است در حالی که در رسیدگی‌های «سازمان تعزیرات حکومتی» و اثبات فعل مجرمانه از ناحیه مرتکب، با کم‌توجهی قابل ملاحظه‌ای مواجه بوده است.

۳) صلاحیت سازمان تعزیرات در رسیدگی به پرونده‌های قاچاق

بر اساس ماده ۱۱ قانون موصوف، «سازمان تعزیرات حکومتی» عهده‌دار صلاحیت رسیدگی به پرونده‌های قاچاق شده است. بر این اساس، قوه قضائیه و «سازمان تعزیرات حکومتی» حسب مورد، موظف شده‌اند؛ به منظور تسریع در رسیدگی به پرونده‌ها و پیشگیری از ارتکاب جرم قاچاق کالا و ارز اقدامات زیر را به عمل آورند:

الف - اختصاص شعب ویژه جهت رسیدگی به جرایم قاچاق کالا و ارز توسط رئیس قوه قضائیه؛

ب - اختصاص شعب بدوی و تجدیدنظر ویژه رسیدگی به تخلفات قاچاق کالا و ارز متشکل از افراد حائز شرایط.

۴) فعالیت حمل و نقلی، ذاتاً تجاری است نه صنفی؛

به موجب تبصره ماده دو در قانون نظام صنفی (۹۲/۰۶/۱۲) «صنوفی که قانون خاص دارند، از شمول این قانون مستثنا می‌باشند. قانون خاص قانونی است که بر اساس آن نحوه صدور مجوز فعالیت، امور واحدهای ذی‌ربط، نظارت، بازرسی و رسیدگی به تخلفات افراد و واحدهای تحت پوشش آن به صراحت در متن قانون مربوطه معین می‌شود».

در همین ارتباط، بر اساس رای هیئت عمومی دیوان عدالت اداری (دادنامه شماره ۴۰۹ مورخ ۸۶/۰۶/۱۱): «... شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل، از جهات گوناگون دارای قوانین خاص می‌باشند، بنابراین از شمول مقررات قانون نظام صنفی مستثنا هستند...»

لذا، موضوع فعالیت انواع شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل در کلیه شقوق آن اعم از داخلی، بین‌المللی، نمایندگی‌های کشتیرانی، کارگزاری‌ها و فورواردرها، کماکان از شمول قانون نظام صنفی مستثنا می‌باشند. به همین سان، بر اساس ماده دو قانون تجارت، تصدی به حمل‌ونقل از راه خشکی یا آب یا هوا به هر نحوی که باشد و کشتیرانی داخلی یا خارجی و معاملات راجع به آن‌ها عملیات ذاتاً تجاری محسوب می‌شوند. با توجه به حاکمیت عهدنامه‌های بین‌المللی بر فعالیت چنین شرکت‌هایی، ادعا علیه چنین شرکت‌هایی در ابعاد کیفری و حقوقی، باید وفق ضوابط آیین‌های دادرسی (اعم از کیفری و مدنی) و در محاکم قضائی اختصاصی و تحت نظر قوه قضائیه و متناسب با جایگاه اجتماعی و فعالیت‌های تجاری و بین‌المللی آنها مورد رسیدگی واقع شود که با شأن یک «بازرگان» سنخیت بهتری داشته باشد. شایان ذکر است که به موجب ماده ۲۹ «قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار» (۱۳۹۰/۱۱/۱۶) قوه قضائیه و دولت ملزم شده‌اند تا اقدامات قانونی لازم را برای تنظیم آیین دادرسی تجاری و تشکیل دادگاه‌های تجاری به عمل آورند که متأسفانه تاکنون پس از سپری شدن ۸ سال از تصویب قانون، جامه عمل به خود نپوشیده است. همچنین، براساس تبصره ماده موصوف، مقرر بوده تا زمان تأسیس دادگاه‌های تجاری، «جرائم» مرتبط با فعالیت‌های تجاری و اختلافات بین بخش خصوصی و دستگاه‌های اجرائی، حسب مورد در شوراهای حل اختلاف یا شعب خاصی که رؤسای دادگستری استان‌ها با رعایت صلاحیت محلی در حوزه‌های قضائی تعیین می‌نمایند، رسیدگی شود که آن هم تاکنون، منصف ظهور پیدا نکرده است.

۵) عدم قابلیت ارجاع آرای صادر شده از سازمان تعزیرات به دیوان عدالت اداری

مطابق اصل ۱۷۳ قانون اساسی، به منظور رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات مردم نسبت به ماموران یا واحدها یا آیین‌نامه‌های دولتی و احقاق حقوق آنها، دیوانی به نام «دیوان عدالت اداری»، تأسیس شده است.

از سوی دیگر، به موجب تبصره دو ماده ۵۰ «قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز» آراء صادره از شعب تعزیرات حکومتی در مورد پرونده‌های قاچاق کالا و ارز قابل اعتراض در دیوان عدالت اداری و سایر مراجع قضایی نیست. حال با فرض صحت و مصلحت صلاحیت رسیدگی «سازمان تعزیرات حکومتی» به پرونده‌های قاچاق علیه شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی و با عنایت به تفکیک قانون مزبور از «جرم» و «تخلف» (ماده ۴۴) علی‌الاصول، می‌بایست، آراء «سازمان تعزیرات حکومتی» همانند تصمیمات و اقدامات سایر نهادهای رسیدگی‌کننده به تخلفات و یا اقدامات واحدهای دولتی موجود در قوه مجریه، قابل ارجاع به «دیوان عدالت اداری» باشند.

معلوم نیست که «سازمان تعزیرات حکومتی» دارای چه وصف یا اوصافی خاصی است که قانون‌گذار از یک سو برخلاف فلسفه تشکیل آن در بدنه نظام اداری و صرفاً با استفاده از واژه «تخلف» به جای «جرم» رسیدگی به پرونده‌های قاچاق را به آن دستگاه احاله نموده و از سوی دیگر، به موجب تبصره ماده ۵۰ آراء آن را غیرقابل ارجاع به دیوان عدالت اداری تشخیص داده است؟ این تبصره، آشکارا، نظام عادلانه دادرسی در خصوص شعب تعزیرات حکومتی و پرونده‌های متشکله قاچاق، بخصوص علیه شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی را در سازمان مزبور، نادیده گرفته است. در عمل، به دلیل عدم امکان رجوع به دیوان عدالت اداری برای محکومین آن سازمان، به‌خصوص شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی، عاملی برای کاهش انگیزه سرمایه‌گذاری در فعالیت حمل‌ونقل بین‌المللی و ترانزیت کالا و بازدارنده برای سرمایه‌گذاری در این رشته مورد ارزیابی واقع می‌شود. موضوعی که تا حدودی یکی از موانع سرمایه‌گذاری در بخش خودمالکی و ساینده نقلیه توسط اشخاص حقوقی نیز، محسوب می‌شود.

۶) ستاد مرکزی تعزیرات حکومتی؛

یکی دیگر از نشانه‌های عدم حکومت قانون تعزیرات حکومتی بر فعالیت‌های ذاتا تجاری، از جمله شرکت‌های حمل‌ونقل، ترکیب ستاد مرکزی این ستاد است. بر اساس ماده ۲۹ قانون یاد شده، ستادی تحت عنوان «ستاد مرکزی تعزیرات حکومتی» با ترکیب وزیر بازرگانی و رئیس هیئت عالی نظارت به عنوان رئیس ستاد، وزیر کشور، رئیس شورای مرکزی اصناف، نماینده تام‌الاختیار رئیس دیوان عالی کشور، وزیر صنایع و مدیرعامل سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان تشکیل می‌گردد:

با عنایت به ترکیب «ستاد مرکزی تعزیرات حکومتی» به شرح فوق، بخصوص عضویت رئیس شورای مرکزی اصناف و نه اتاق بازرگانی ایران در این ستاد و موارد احصاء شده در قانون تعزیرات حکومتی، به عنوان دلیلی دیگر، حاکی است که اعمال «قانون تعزیرات حکومتی» و شکل رسیدگی به تخلفات در «سازمان تعزیرات حکومتی» بر فعالیت‌های صنوف موضوع قانون امور صنفی، ناظر بوده و بر اساس نظر مقنن، قانون مبارزه با قاچاق کالا در بخش رسیدگی توسط سازمان تعزیرات حکومتی، نمی‌تواند بر فعالیت‌هایی رسیدگی نماید که از شمول قانون نظام صنفی خارج بوده و «ذاتاً تجاری» محسوب می‌شوند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها:

۱) بر اساس آمار و ارقام موجود و آرای صادر شده از سوی سازمان تعزیرات حکومتی و علی‌رغم تغییرات پدیداری در قوانین مربوط به مبارزه با قاچاق کالا از سال ۱۳۶۷ تاکنون و بخصوص تصویب قانون اخیر (۹۲/۱۰/۰۳) که خود دارای اصلاحاتی نیز در سال ۱۳۹۴ بوده و در حال حاضر هم در نوبت اصلاحیه‌های جدیدی در مجلس است، این قوانین نتوانسته‌اند عملاً با پدیده قاچاق و قاچاقچی واقعی به مقابله بپردازند و تنها با محکوم کردن بنا حق بنگاه‌های حمل‌ونقل بین‌المللی و مدیران آنها، موجبات ورود آسیب جدی به فعالان اقتصادی و سیستم ترانزیت کشور را فراهم آورده است. به کار بردن واژه «تخلف» به جای کلمه «جرم» برای «فعل» قاچاق در قانون جدید، از جمله در ماده ۴۴، نه تنها با عموم مواد دیگری از قانون، از جمله ماده ۵۷، در تعارض می‌باشد، بلکه، موجب بسط صلاحیت رسیدگی سازمان تعزیرات حکومتی به پرونده‌های قاچاق شده که با اصول تفکیک قوای مندرج در قانون اساسی در تعارض واقع می‌شود. ضمناً از مفاد قانون جدید چنین استنباط می‌شود که با فقدان عناصر مادی و معنوی تشکیل‌دهنده یک جرم، در هر حال اصل بر وقوع «جرم» قاچاق تلقی می‌شود و متهم باید اثبات کند که وی در فرآیند «فعل» قاچاق نقشی نداشته است. این موضوع، با «اصل برائت» مندرج در اصل ۳۷ قانون اساسی نیز در تعارض آشکار است.

۲) در راستای حمایت از سرمایه‌گذاران در خرید ناوگان حمل و نقل و شفاف شدن مقررات ناظر بر وسایل نقلیه مورد استفاده احتمالی در ارز و یا کالای قاچاق و رعایت اصول حقوقی ملی و بین‌المللی شایسته است ماده ۲۰ به شرح ذیل اصلاح گردد:

ماده ۲۰- و ساینده نقلیه مورد استفاده در حمل ارز یا کالای قاچاق موضوع ماده (۱۸) اعم از زمینی، دریایی و هوایی که متعلق به مرتکب بوده یا توسط مالک عالم و عامداً برای حمل کالای قاچاق در اختیار مرتکب قرار گرفته باشد و ارزش آن بیش از یک میلیارد ریال باشد ضبط می‌شود، مشروط بر اینکه ارزش وسیله نقلیه از پنج برابر قیمت کالای قاچاق بیشتر نباشد و در صورت مزاد بودن، وسیله نقلیه به

نسبت پنج برابر قیمت کالای قاچاق حمل شده ضبط می شود و چنانچه ارزش کالا کمتر از مبلغ مذکور باشد و مرتکب سابقاً حداقل دوبار به این دلیل، محکومیت قطعی یافته باشد، وسیله نقلیه مذکور ضبط می شود.

در صورتی که مرتکب بدون اطلاع مالک از وسیله نقلیه استفاده کرده باشد از سه تا پنج برابر ارزش کالای قاچاق حمل شده به جزای نقدی وی افزوده می شود.

تبصره ۱- و سایل نقلیه حامل کالای قاچاق موضوع ماده (۱۸) که متعلق به مرتکب بوده یا توسط مالک عالمی و عامداً برای حمل کالای قاچاق در اختیار مرتکب قرار گرفته باشد، چنانچه مشمول موارد ضبط ماده (۲۰) نشود، توقیف شده و در صورتی که محکوم علیه ظرف دو ماه از تاریخ صدور حکم قطعی و ابلاغ به مرتکب، جزای نقدی مورد حکم را نپردازد از محل فروش آن برداشت و مابقی به مالک مسترد می شود.

تبصره ۲- بار گنج (کانتینر) جز وسیله نقلیه محسوب نمی شود.

تبصره ۳- به وسایل نقلیه عمومی حامل مسافر یا بار در صورت استفاده برای فعل قاچاق با اخذ مدارک و وسیله نقلیه و راننده، اجازه ادامه مسیر داده می شود و پس از رسیدن به مقصد و تخلیه بار یا مسافر، با حکم مرجع قضایی توقیف می شود.

در صورت نداشتن بار یا مسافر، وسیله نقلیه توقیف و در صورتی که محکوم علیه ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ حکم قطعی، جریمه نقدی مورد حکم را نپردازد از محل فروش وسیله نقلیه برداشت و مابقی به مالک مسترد می گردد.

۳) پیشنهاد حذف تبصره ۵ ذیل ماده ۲۰ را دارد. با این توضیح که:

اولاً) وسیله نقلیه بلاصاحب علی‌الاصول غیر قابل تصور است.

ثانیاً) با فرض متواری بودن مالک یا مجهول‌المالک بودن، این نهادهای دولتی ذیربط هستند که باید مالک، قائم مقام، نماینده، قیم، ولی یا وارث مال را مورد شناسایی قرار دهند. ای بسا، وارثی در سن صغر یا کبر بالا وجود داشته باشد و فروش از طریق پیش‌بینی شده در تبصره مذکور، موجب تعرض به حقوق مالکانه اشخاصی شود که به جز وسیله نقلیه مذکور، ابزار امرار معاش دیگری نداشته‌اند.

۴) در ماده ۳۰ قید گردیده است "در صورتیکه ارتکاب قاچاق کالا و ارز به صورت انفرادی و یا سازمان یافته به قصد مقابله با نظام جمهوری اسلامی ایران یا با علم به مؤثر بودن آن صورت گیرد موضوع مشمول قانون مجازات اخلاگران در نظام اقتصادی کشور مصوب ۱۳۶۹/۹/۱۹ می گردد".

حال با توجه به عدم امکان انتقال ارز از طریق سیستم بانکی و الزام پرداخت هزینه‌های مرتبط با کشتی‌های خارجی به ارز و عدم تأمین هزینه‌های ارزی بین راهی رانندگان کامیونهای ایرانی عازم خارج از کشور، کلیه شرکتهای نمایندگی خطوط کشتیرانی و شرکتهای حمل و نقل بین‌المللی ایرانی که به طریقی به مقابله با تحریم می‌پردازند، می‌توانند مفسد فی‌الارض تفسیر و تلقی شوند. لذا شایسته است شرکتهای حمل و نقل بین‌المللی و کشتیرانی و نمایندگان خطوط کشتیرانی را با لحاظ نمودن یک تبصره به ماده ۳۰، از شمول این ماده مستثنی نمود.

۵) مفاد ماده ۴۴ در آن بخش که "سایر پرونده‌های قاچاق کالا و ارز را تخلف محسوب کرده است" با مفاد ماده ۵۷ که قاچاق موضوع ماده را از مصادیق جرائم اقتصادی تلقی نموده است، مغایر به نظر می‌رسد. اساساً اگر فعل قاچاق از مصادیق مجرمانه باشد، رسیدگی به این نوع از جرائم باید از شمول رسیدگی‌های سازمان تعزیرات که صرفاً به تخلفات صنفی رسیدگی می‌نمایند، خارج شود و با نظام عادلانه دادرسی هم منطبق نیست که رسیدگی به اتهامات سنگین مندرج در قانون بر عهده سازمانی نهاده شود که صرفاً به تخلفات رسیدگی می‌نماید. کما اینکه رسیدگی به اتهامات قاچاق مورد ادعایی اداره گمرک علیه شرکتهای حمل و نقل بین‌المللی در شعبات کیفری قوه قضایی مورد رسیدگی قرار گیرد، بسیار منطقی و نزدیک به نظام رسیدگی مبتنی بر جرم‌شناسی و حقوق جزاست.

۶) با توجه به مفاد مواد ۴۶ و ۴۹ که اختیار شعب تعزیرات حکومتی را همان اختیار مراجع قضایی ذکر می‌کند، اساساً موضوع تبصره‌های یک و دو ذیل ماده ۴۶ آنها باید تابع رسیدگی به تخلفات قضات بوده و بطور عام، در شرایطی که علیه قضات تعزیرات حکومتی ادعایی مطرح بوده باشد، علی‌الاصول باید در چارچوب رسیدگی‌های مربوط به قضات و دادگاه و دادرسی‌های انتظامی قضات مورد رسیدگی قرار گیرد. قائل شدن حریم امنیتی بیش از میزان متعارف به موجب تبصره‌های یک و دو ذیل ماده ۴۶ برای رئیس و معاونان شعب تعزیرات حکومتی، با منطبق دادرسی عادلانه حقوقی در خصوص قضاوت و مقام قضاء منطقی به نظر نمی‌رسد.

۷) تبصره (۲) ماده (۵۰) مبنی بر:

«آراء صادره از شعب تعزیرات حکومتی در مورد پرونده‌های قاچاق کالا و ارز قابل اعتراض در دیوان عدالت اداری و سایر مراجع قضایی نیست»

از آنجایی که این تبصره از طرفی مغایر تبصره «۱» همین ماده است که اعلام می‌دارد جهات تجدید نظرخواهی در شعب تعزیرات حکومتی مطابق قانون آئین دادرسی کیفری است و از طرف دیگر مغایر با اصل ۱۷۳ قانون اساسی است که به موجب آن به منظور رسیدگی به شکایات و تظلمات و اعتراضات مردم نسبت به مأمورین یا واحدها یا آئین‌نامه‌های دولتی و احقاق حقوق آنها تا دیوانی به نام عدالت اداری زیر نظر رئیس قوه قضاییه تأسیس می‌گردد در تعارض می‌باشد و همچنین به منظور حصول اطمینان از صحت و درستی رسیدگی در مراجع تحت نظر قوه مجریه توسط مرجع قضائی اداری، پیشنهاد حذف تبصره «۲» ماده «۵۰» را دارد. کما اینکه احکام اصداری از ناحیه شعب بدوی دادگاه‌ها در شعب تجدید نظر استان و همچنین در مواردی در دیوان عالی کشور نیز قابلیت رسیدگی دارد. با عنایت به اینکه سازمان تعزیرات حکومتی از سازمان‌های زیرمجموعه قوه مجریه است و اساساً سازمان‌های شاکی نیز خود از بدنه قوه مجریه (علی‌الخصوص گمرک جمهوری اسلامی) می‌باشند و از نظام عادلانه تفکیک قوای سه‌گانه هم به دور می‌نماید که شاکی و مقام رسیدگی کننده آنها در حجم جرم انگاری مندرج در متن قانون هر دو از یک قوه باشند، لذا پیشنهاد می‌نماید وفق اصول، آراء اصداری از شعب تعزیرات حکومتی در مورد پرونده‌های قاچاق کالا و ارز در دیوان عدالت اداری (که مرجع رسیدگی اداری می‌باشد) قابل اعتراض و رسیدگی مجدد بوده باشد.

۸) مهلت تعیین شده ده روزه یا تمدید آن به مدت ده روز دیگر برای متهمین جهت ارائه اسناد مثبت (در ماده ۵۲) اجحاف آشکار به حقوق شهروندی است. زیرا به هر علتی ممکن است متهم نتواند ظرف مهلت مذکور اسناد مثبت را ارائه نماید و حق مسلم وی به هدر رود خصوصاً آنهاييکه به دليل عدم توانايي سپردن تضمين در زندان به سر می‌برند.

لذا پیشنهاد حذف این ماده یا افزایش مهلت تعیین شده از زمان ابلاغ به میزان حداقل یک ماه را دارد.

۹) تبصره ذیل ماده ۶۸ عبارتست از:

«چنانچه وسایل نقلیه حامل کالای ممنوع به آبهای تحت نظارت جمهوری ایران داخل یا قبل از ورود از طریق قرائن و اماراتی حرکت به مقصد ایران احراز شود و یا اقدامات فوق با همکاری شناورهای ایرانی انجام شود، حامل به مجازات شروع به جرم موضوع این ماده محکوم می‌شود»

همانطوریکه مستحضرید کالاهای ممنوع ورود به کشور و کالاهای ممنوعه برای ترانزیت از کشور متفاوت است و لذا:

اولاً) کدام ممنوعیت مطمح نظر است که شروع به جرم تلقی گردد؟

ثانیاً) با توجه به اصل سرزمینی بودن قوانین هر کشور آیا می‌توان کشتی خارجی را که وارد آبهای تحت نظارت ما نشده را متهم به شروع جرم کرد؟

ثالثاً) یک کشتی ممکن است بخشی از محموله آن متعلق به کشور ما و بخشی از محموله آن هم جزء اقلام ممنوع ورود کشورمان باشد ولیکن متعلق به کشور دیگری باشد.

با اجرای این تبصره که مغایر با قوانین بین‌المللی است کشتی‌های خارجی از حمل کالا به قلمرو کشورمان قطعاً خودداری خواهند نمود لذا پیشنهاد حذف این تبصره (تبصره ذیل ماده ۶۸) را دارد.

مواد ۶۷، ۶۹ و ۷۰ پیرامون مجازات‌های تکمیلی است که بعضاً هم مغایر یکدیگر هستند. حال با عنایت مجازات‌های سنگین در دیگر مواد این قانون و مجازات‌های تکمیلی مقرر در مواد مذکور چگونه دستگاه‌های اقتصادی حاشیه امنیت برای فعالیت‌های اقتصادی، ایجاد اشتغال تأمین و حمل کالاهای مورد نیاز کشور را خواهند داشت لذا پیشنهاد می‌گردد مواد ۶۹ و ۷۰ حذف و به همان ماده ۶۷ اکتفا گردد./..

پیوست ۲

قانون امور گمرکی

۱-۱ پیشنهاد می نماید تعریف جامع و کاملی از ترانزیت کالا اعم از ترانزیت خارجی و ترانزیت داخلی در فصل اول ، ماده یک تعاریف در قوانین گمرکی اضافه گردد .

۱-۲ بر طبق ماده ۱۴۴ اعضا مرجع رسیدگی به اختلافات گمرکی ۹ نفر که همگی منصب دولتی دارند می باشد و در واقع صاحب کالا برای تظلم خواهی به آن مرجع که ۴ نفر آن از مقامات گمرکی هستند مراجعه نماید. لذا پیشنهاد می نماید در ترکیب این کمیسیون تجدید نظر جدی گردد و نمایندگان بخش های خصوصی مطلع به امور گمرکی و همچنین از مقامات قضایی حضور داشته باشند .

۱-۳ در ماده ۲۲ تمامی وظایف بر عهده شرکت های حمل و نقل می تواند بوسیله نمایندگی مجاز آنها نیز انجام شود و تمام مسئولیت های گمرکی، بندری و فرودگاهی مربوط به او می باشد ولی متاسفانه بر اساس ماده ۱۳۲ که در تضاد با ماده ۲۲ می باشد ، شرکت های حمل و نقل را مسئول اعمال نمایندگی معرفی شده به گمرک می داند .

امیدوار است گمرکات کشور نیز شرایطی برای نمایندگی های گمرک تعیین و بر اساس آن صلاحیت آنها را از لحاظ علمی و تجربی و سوابق مورد سنجش و مسلماً آن نمایندگان مسئول حقوقی اعمال خود باشند .

۱-۴ در قوانین امور گمرکی، قوانین مالیات ارزش افزوده و مالیات عملکرد، قانون قاچاق کالا و ارز و قانون تعزیرات ، تناقضات به وفور مشاهده می شوند که مغایر آشکار با اصل ۳۷ قانون اساسی است . باید بر اساس ماده ۴ آیین دادرسی کیفری (۱۳۹۲) و بند ۲ ماده ۱۴ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی ۱۹۶۶ که در حکم قانون در دادگاه های ایران لازم الاجراست را بررسی و تناقضات را کشف ، اصلاح و یا حذف نمود.

۱-۵ از نگاهی دیگر پیش از هرگونه اثبات اتهام و به محض تشکیل پرونده های مورد ادعای گمرک معمولاً گمرک به استناد ماده ۱۰۹ آئین نامه اجرائی گمرک از واژه مبهم و ویران کننده کاهش تسهیلات استفاده نموده و عملاً مانع فعالیت فرورادر و ترانزیت ، شرکت حمل و نقل بین المللی می شود که پیشنهاد حذف یا اصلاح ماده فوق را داریم (ضمناً ماده ۱۰۹ آئین نامه اجرائی گمرک با ماده ۶۹ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز و ماده ۱۵۹ قانون مدنی مغایرت دارد)

۱-۶ به طور کلی می توان گفت، معمولاً عنوان اتهام قاچاق در حوزه ترانزیت و حمل و نقل بین المللی به صورت های ذیل اتفاق افتاده است:

کسری مازاده یا مغایرت کالا از ابتدای ورود محموله که احتمال است که در گمرک ورودی، مسیر ترانزیت و گمرک خروجی مورد ادعای گمرک باشد که هر سه مورد مطابق مواد ۵۴ و ۵۵ و ۵۶ قانون امور گمرکی پیش بینی گردیده است. اصطلاح ظن قوی در ماده ۵۵ تعریف مبهم و گسترده ای دارد که باعث تضییع حقوق شرکت های حمل و نقل شده و می بایست تعریف واضح و شفاف مشخص گردد. همچنین مواردی که قاچاق کالا اثبات گردیده (از جمله سرقت، برداشتن کالای ترانزیتی و تعویض و ...) که مجرم مشخص و محکوم و شرکت حمل و نقل و ترانزیت کننده تبرئه گردیده ، متاسفانه گمرک همچنان موانع و محدودیت های قبلی را برای شرکتهای حمل و نقل ترانزیت کننده ادامه می دهد .

۱-۷ شرکت های حمل و نقل بین المللی ایرانی عموماً فرورادرهایی هستند که نقش کارگزار را در عبور خارجی و داخلی کالا ایفا نموده و موجب ماده ی ۱۸ از آئین نامه تاسیس در این سمت مسئولیت و تعهد در دقت و مراقبت در انجام وظایف محموله را دارند و نیز چنانچه تبصره ماده ۱۳۰ قانون امور گمرکی اشعار میداد به موجب سند حمل و کیل صاحب کالا محسوب می گردد و در صورت ایراد اتهام قاچاق باستناد ارائه اسناد جعلی اگر این اسناد ناشی از فعل موکل بوده باشد لذا نباید شرکت حمل و نقل بین المللی به عنوان وکیل در مظان جرم قاچاق قرار گیرد.

اصلاحیه جدید قانون معادن

کمیسیون معادن و صنایع معدنی اتاق بازرگانی ایران

ماده ۱) تعریف واژه های به کار رفته در این قانون به شرح زیر است:

الف- ماده معدنی (کانی): هر ماده یا ترکیب طبیعی که به صورت جامد یا گاز یا مایع و یا محلول در آب در اثر تحولات زمین شناسی به وجود آمده باشد.

ب- معدن: به محدوده ای اطلاق می شود که شامل ذخیره معدنی است.

پ- منبع معدنی: تمرکز یا انباشت طبیعی یک یا چند ماده معدنی در زیر یا روی زمین و یا محلول در آب است.

ت- عملیات معدنی: عبارت از اکتشاف، تجهیز، استخراج، کانه آرایی و فرآوری است.

ث- صنایع معدنی: صنایعی که بخشی از ماده اولیه آنها را مواد معدنی تشکیل می دهد.

ج- کانه (کانسنگ): مواد معدنی یا کانی های موجود در کانسار که دارای ارزش اقتصادی است.

چ- ذخیره معدنی (کانسار): منبع معدنی که بهره برداری از آن سودآور و مقرون به صرفه است.

ح - ذخیره: میزان وزنی یا حجمی کانه (کانسنگ) موجود در ذخیره معدنی (کانسار) است.

خ - اکتشاف: مجموعه عملیات و تجسس ارادی که به منظور یافتن (کانسار) انجام می گیرد و شامل عملیاتی از جمله موارد زیر است:

۱- نمونه برداری و انجام آزمایشهای کمی و کیفی

۲- بررسی های زمین شناسی، سنجش از راه دور، ژئوشیمیایی، ژئوفیزیکی و امثال آن

۳- حفاری روباز و زیرزمینی

۴- حفر گمانه و چاه پیمایی

۵- تعیین شکل، کیفیت و کمیت ذخیره معدنی و تعیین نقشه های مربوط

د - استخراج: مجموعه عملیاتی است که به منظور جدا کردن کانه (کانسنگ) از ذخیره معدنی (کانسار) و انتقال آن به محل انباشت مواد انجام می گیرد.

ذ- محل انباشت مواد: محلی خارج از کارگاه های استخراج؛ تونل ها و چاه ها که مواد استخراج شده در آنجا انباشته می شود.

ر- کانه آرایی: کلیه عملیات فیزیکی، شیمیایی و یا فیزیکی - شیمیایی که به منظور جدا کردن قسمتی از مواد باطله از کانه (کانسنگ) و یا تفکیک کانه ها (کانسنگ ها) از یکدیگر انجام می گیرد.

ز- فرآوری: عملیاتی که بر روی مواد خام معدنی یا مواد کانه آرایی شده، انجام و موجب تولید مواد اولیه صنعتی می شود.

ژ- مواد باطله: موادی که در نتیجه استخراج یا کانه آرایی از کانه (کانسنگ) جدا می شود.

س- خاک صنعتی: خاکی که به دلیل خواص فیزیکی و یا شیمیایی ویژه مصارف صنعتی مختلف دارد.

ش- سنگ تزئینی: سنگ های متبلور و غیرمتبلور رسوبی آذرین و دگرگونی از قبیل مرمر، شبه مرمر (مرمریت)، تراورتن، گرانیت و امثال آنهاکه حاوی کانه (کانسنگ) قابل تفکیک در شرایط کنونی نیست و عمل آوری آنها نظیر برش و صیقل، رایج و مقرون به صرفه است.

ص- سنگ لاشه ساختمانی: سنگ های مختلف موجود در طبیعت که در شرایط کنونی حاوی کانه (کانسنگ) قابل تفکیک نبوده و عمل آوری آن رایج و معمول و یا مقرون به صرفه نباشد و بنا به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت، سنگ تزئینی نیست و در پی یا دیوار چینی ساختمان ها، راه سازی و دیواره سازی و نظایر آن به کار می رود.

ض- پروانه اکتشاف: مجوزی است که برای انجام عملیات اکتشاف مواد معدنی در محدوده مشخص از طرف وزارت صنعت، معدن و تجارت صادر می شود.

ط- گواهی کشف: سندی است که توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت پس از اتمام عملیات اکتشافی و کشف ذخیره به نام دارنده پروانه اکتشاف صادر می شود.

ظ- کاشف: به شخصی اطلاق می شود که گواهی کشف به نام وی صادر شده است.

ع- بهره برداری: مجموعه عملیاتی است که به منظور استخراج و کانه آرایی و به دست آوردن مواد معدنی قابل فروش انجام می گیرد.

غ- پروانه بهره برداری: سندی است که توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت برای بهره برداری از معادن در محدوده ای مشخص صادر می گردد.

ف- بهره بردار: شخص حقیقی یا حقوقی که دارای پروانه بهره برداری از وزارت صنعت، معدن و تجارت است.

ق- اجازه برداشت: مجوزی که از طرف وزارت صنعت، معدن و تجارت برای تأمین مصالح ساختمانی مورد نیاز طرح های عمرانی و برداشت واریزه ها، ذخایر محدود کشف شده و برداشت جزئی از یک ذخیره معدنی و نیز عملیات آزمایشگاهی صادر می شود.

ک- معادن بلاعارض: معدنی که فاقد بهره بردار است یا واگذاری آن از نظر این قانون منعی ندارد.

گ- حقوق دولتی: به سهم دولت که ناشی از استخراج، بهره برداری و برداشت هر واحد از ماده یا مواد معدنی است اطلاق می شود.

ل- شرایط خارج از ید: بروز حوادث غیر مترقبه و شرایط فورس ماژور، تصرف عدوانی، معارضین محلی، ممانعت دستگاه های اجرایی از اجرای قانون معادن و کاهش قیمت و تقاضای مواد معدنی به طوری که موجب غیر اقتصادی شدن فعالیت های معدنی می شود.

م- ضابط قضایی معدن: کلیه کارشناسان بخش معدن وزارت صنعت، معدن و تجارت که به موجب احکام وزارت صنعت، معدن و تجارت مأمور نظارت بر اجرای قانون معادن می شوند در ردیف ضابطین دادگستری محسوب می شوند و از این حیث تحت تعلیمات دادستان مربوطه خواهند بود.

ماده ۲) در راستای اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و نیز اصل ۴۵ قانون اساسی، مسئولیت اعمال حاکمیت دولت بر معادن کشور و حفظ ذخایر معدنی و نیز صدور اجازه انجام فعالیت های معدنی مقرر در این قانون و نظارت بر امور مزبور و فراهم آوردن موجبات توسعه فعالیت های معدنی، دستیابی به ارزش افزوده مواد خام معدنی، توسعه صادرات مواد معدنی با ارزش افزوده، ایجاد اشتغال در این بخش و نیز افزایش سهم بخش معدن در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور به عهده وزارت صنعت، معدن و تجارت است.

اعمال حاکمیت مذکور در این ماده مانع اعمال مالکیت اشخاص حقیقی و حقوقی در محدوده قوانین و مقررات نیست.

ماده ۳) مواد معدنی به شرح زیر طبقه بندی می شوند:

الف- مواد معدنی طبقه یک عبارتند از: سنگ آهک، سنگ گچ، شن و ماسه، خاک رس، صدف دریایی، پوکه معدنی، نمک آبی و سنگی، مارن، سنگ لاشه ساختمانی و نظایر آنها

ب- مواد معدنی طبقه دو عبارتند از:

- ۱- مواد معدنی آهن، طلا، کرم، قلع، جیوه، سرب، روی، مس، تیتانیوم، آنتیموان، مولیبدن، کبالت، تنگستن، کادمیوم و سایر فلزات
- ۲- نیترات‌ها، فسفات‌ها، بورات‌ها، نمک های قلیایی، سولفات‌ها، کربنات‌ها، کلروریت‌ها به استثناء مواد یاد شده در طبقه یک و نظایر آنها
- ۳- میکا، گرافیت، تالک، کائولن، نسوزها، فلدسپات، سنگ و ماسه سیلیسی، پرلیت، دپاتومیت، زئولیت، بوکسیت، خاک سرخ، خاک زرد، خاک‌های صنعتی و نظایر آنها.

۴- سنگ ها و کانی های قیمتی و نیمه قیمتی مانند الماس، زمرد، یاقوت، یشم، فیروزه، انواع عقیق و امثال آنها.

۵- انواع سنگ‌های تزئینی و نما

۶- انواع زغال سنگ ها و شیل ها، قیر طبیعی و سنگ آسفالت طبیعی

۷- مواد معدنی قابل استحصال از آب ها و نیز گازهای معدنی به استثناء گازهای هیدروکربوری

۸- مواد معدنی موجود در فلات قاره

پ- مواد معدنی طبقه سه عبارتند از: کلیه هیدروکربن ها، یه استثناء زغال سنگ مانند: نفت خام، گاز طبیعی، پلمه سنگ‌های نفتی، ماسه های آغشته به نفت و امثال آنها.

ت- مواد معدنی طبقه چهار عبارتند از: کلیه مواد پرتوزا اعم از اولیه و ثانویه.

تبصره ۱- طبقه آن دسته از مواد معدنی که در این ماده مشخص نشده یا مورد تردید باشد و نیز طبقه موادی شامل چند ماده از یک طبقه و موادی از طبقه دیگر، برحسب نوع، اهمیت و ارزش این مواد به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت و تصویب شورای عالی معادن تعیین می شود.

تبصره ۲- آیین نامه اجرائی درموارد اختلاط مواد طبقه یک تا سه با مواد طبقه چهار، نحوه بهره‌برداری و ادامه فعالیت، به پیشنهاد مشترک وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان انرژی اتمی ایران ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۴) سیاستگذاری اجرائی و هماهنگی در مورد طبقات مواد معدنی با رعایت قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و در چهارچوب این قانون به جز موارد مربوط به وزارتخانه‌های نفت و نیرو و سازمان انرژی اتمی ایران در حیطه وظایف وزارت صنعت، معدن و تجارت است.

ماده ۵) وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است بستر لازم برای اکتشاف ذخایر معدنی در سراسر کشور برای اشخاص حقیقی و حقوقی دارای صلاحیت فنی و مالی فراهم کند. شرایط صلاحیت فنی و مالی در آئین نامه اجرایی این قانون تعیین می‌گردد.

تبصره ۱- دولت مکلف است در لایحه بودجه سالانه، نسبت به تأمین اعتبار لازم جهت ایجاد بستر مناسب برای اکتشاف ذخایر معدنی در سراسر کشور اقدام نماید.

تبصره ۲- وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف به ایجاد مشوق‌های لازم برای متقاضیان سرمایه‌گذاری جهت اکتشافات در مناطق کمتر توسعه یافته می‌باشد و در صورت عدم وجود متقاضی از بخش غیر دولتی، می‌تواند نسبت به اکتشاف و شناسایی ذخایر معدنی در مناطق مزبور اقدام نماید.

تبصره ۳- کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و ارگان‌های مرتبط مانند وزارت نفت موظفند به منظور تجمیع و هم‌افزایی نتایج فعالیت‌های تولید اطلاعات پایه زمین‌شناسی و اکتشافی برای بهره‌برداری کاربران، اطلاعات خود را به طور مستمر در اختیار وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار دهند.

ماده ۶) اکتشاف ذخایر معدنی، منوط به صدور پروانه اکتشاف توسط وزارت معادن و فلزات است. چگونگی اخذ پروانه، ضوابط اکتشاف، مدت اعتبار پروانه، انتقال حقوق متعلق به آن پروانه و نیز سایر موارد ضروری مربوط برابر مفاد این قانون در آیین‌نامه اجرایی تعیین خواهد شد.

تبصره ۱- اکتشاف حین بهره‌برداری نیاز به صدور پروانه اکتشاف ندارد، لیکن در صورت کشف ذخیره یا ماده معدنی جدید گواهی کشف دارنده پروانه بهره‌برداری به ترتیب با رعایت مفاد این قانون اصلاح یا گواهی جدید صادر خواهد شد.

تبصره ۲- متقاضیان پروانه اکتشاف موظفند در زمان تعیین و تحویل محدوده بلامعارض، بابت حق صدور پروانه مبلغ ۳ میلیون ریال به حساب خزانه‌داری کل پرداخت نمایند. وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌تواند هر سه سال یکبار با توجه به شاخص نرخ تورم بانک مرکزی نسبت به تعدیل مبلغ مذکور اقدام نماید.

تبصره ۳- دارندگان پروانه اکتشاف به استثناء مالک یا مالکان شخصی در ملک خود یا موقوفات موظفند از زمان صدور پروانه اکتشاف سالانه به ازای هر کیلومتر مربع برای معادن طبقه یک و سنگهای تزئینی ۴ میلیون ریال و برای معادن طبقه دو ۱ میلیون ریال به دولت پرداخت نمایند. مبالغ مذکور در دوره دوم تمدید، دو برابر و در دوره‌های آتی سه برابر خواهد بود. مبالغ موضوع این تبصره هر سه سال یکبار با توجه به شاخص نرخ تورم بانک مرکزی توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت تعدیل می‌یابد.

تبصره ۴- درآمدهای ناشی از اجرای تبصره‌های (۲) و (۳) این ماده به حساب خزانه‌داری کل واریز و معادل آن در بودجه سالانه وزارت صنعت، معدن و تجارت برای توسعه معادن با اولویت اکتشاف منظور می‌گردد.

تبصره ۵- وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌تواند در مورد آن دسته از ذخایر معدنی طبقه اول سطحی که نیاز به انجام عملیات اکتشاف ندارد، دفترچه مشخصات تهیه نماید. دفترچه مشخصات به عنوان گواهی کشف تلقی می‌شود. این گونه معادن به واحدها و صنایع مصرف کننده یا مصرف کنندگان محلی با ترک تشریفات مزایده واگذار می‌گردد و در غیر اینصورت از طریق مزایده واگذار می‌شود.

ماده ۷) وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است پس از رسیدگی به گزارش عملیات اکتشاف که توسط اشخاص حقیقی و حقوقی ذیصلاح گواهی شده است و تأیید آن نسبت به صدور گواهی کشف به نام دارنده پروانه اکتشاف اقدام می‌نماید. در گواهی کشف باید نوع یا انواع ماده معدنی کشف شده، کمیت و کیفیت آن، حدود و مساحت زمین مورد اکتشاف و هزینه عملیات اکتشافی ذکر شود گواهی کشف با تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت ظرف یک سال از تاریخ صدور قابل انتقال به اشخاص ثالث است.

تبصره - در صورت عدم دستیابی به کانه (کانسنگ) پس از انجام عملیات اکتشافی حقیقی برای دارنده پروانه اکتشاف ایجاد نمی‌شود.

ماده ۸) دارندگان گواهی کشف می‌توانند حداکثر ظرف یک سال پس از صدور گواهی کشف، درخواست خود را برای اخذ پروانه بهره‌برداری معدن کشف شده، تسلیم وزارت صنعت، معدن و تجارت نمایند. عدم تسلیم درخواست مزبور در مهلت مقرر موجب سلب حق اولویت یاد شده، از آنان خواهد شد.

تبصره- در صورت عدم تسلیم به موقع درخواست یاد شده، هزینه‌های اکتشافی مندرج در گواهی کشف، توسط بهره‌بردار ذخیره معدنی مکشوفه به دارنده گواهی مذکور به ترتیبی که در آیین نامه اجرایی این قانون مشخص خواهد شد پرداخت می‌گردد.

ماده ۹) بهره‌برداری از ذخایر معدنی، به جز موارد مربوط به وزارتخانه‌های نفت و نیرو و سازمان انرژی اتمی ایران مستلزم اخذ پروانه بهره‌برداری از وزارت صنعت، معدن و تجارت است. پروانه بهره‌برداری سندی رسمی، لازم‌الاجراء، قابل معامله، تمدید و توثیق است که متضمن حق انتفاع دارنده پروانه از ذخیره معدنی مندرج در پروانه و نیز دربردارنده تعهدات وی در اجرای مفاد آن می‌باشد. مدت هر دوره بهره‌برداری حداکثر تا بیست و پنج سال است.

تبصره ۱- مؤسسات مالی نظیر بانک‌ها مکلفند معادن دارای پروانه بهره‌برداری را به عنوان وثیقه و تضمین اعطا و باز پرداخت تسهیلات مالی بپذیرند.

تبصره ۲- بهره‌برداران از ذخایر معدنی طبقه ۲ به استثنای بهره‌برداران کاشف و یا دارندگان گواهی کشف مکلفند نیم درصد از محصول استخراج شده در سر معدن و یا بهای آن را به نرخ روز به اختیار کاشف از تاریخ شروع به استخراج به میزان ذخیره مندرج در گواهی کشف تا حداکثر ۲۵ سال به عنوان حق اکتشاف به وی بپردازند. وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف می‌باشد برابر توافق کاشف و بهره‌بردار منتخب، درصد و طول زمان پرداخت حق اکتشاف را در ذیل پروانه‌های بهره‌برداری درج نماید.

تبصره ۳- مدت پروانه بهره‌برداری با توجه به ذخیره ماده معدنی و میزان استخراج سالیانه بر اساس طرحی که بهره‌بردار تهیه و به تصویب وزارت صنعت، معدن و تجارت میرسد، تعیین می‌گردد. شرایط و چگونگی صدور پروانه بهره‌برداری در آیین نامه اجرایی این قانون تعیین می‌شود.

ماده ۱۰) عاملین بهره‌برداری از ذخایر معدنی با ترتیب اولویت عبارتند از اشخاص حقیقی و حقوقی زیر با تشخیص و اجازه مستقیم وزارت صنعت، معدن و تجارت:

۱- دارندگان گواهی کشف، در مهلت مقرر در ماده ۸

۲- واحدهای تولیدکننده مواد معدنی فرآوری شده با ارزش افزوده تا مرحله تولید مواد اولیه صنعتی، از معادن بلامعارض تا زمانی که به تولید ادامه می‌دهند.

۳- واحدهای صنعتی مصرف کننده مواد معدنی از معادن بلامعارض، تا زمانی که به تولید ادامه می‌دهند.

۴- متخصصان حقیقی و حقوقی دارنده پروانه اشتغال فعالیت‌های معدنی، کاشفان معدن مربوط که در مهلت مقرر در قانون موفق به تسلیم درخواست اخذ پروانه بهره‌برداری نشده‌اند، شرکت‌های تعاونی متشکل از کارکنان معادن، شرکت‌های تعاونی و سهامی متشکل از اهالی محل و یا ایثارگران در صورتی که دارای صلاحیت فنی و مالی باشند.

تبصره ۱- در صورتی که متقاضیان بهره برداری متعدد باشند و یا متقاضیان در عداد بندهای فوق نباشند، واگذاری از طریق مزایده مطابق آیین نامه اجرایی انجام خواهد شد.

تبصره ۲- وزارت صنعت، معدن و تجارت پس از اجرای این ماده و تشریفات قانونی، در صورت نبود متقاضی، با تصویب شورای عالی معادن رأساً در مورد بهره برداری از ذخایر معدنی بلامعارض اقدام می نماید.

ماده (۱۱) وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است، از تاریخ تصویب این قانون ظرف مدت شش ماه آیین نامه اجرایی لازم در موارد ذیل را با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت جهاد کشاورزی و تشکل های معدنی ذیربط با رعایت مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار و همچنین تبصره ۴ ماده ۳ قانون اصلاحی قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع کشور (مصوب ۱۳۴۶) در جهت توسعه بخش معدن و ایجاد واحدها و صنایع معدنی با حداقل آسیب های زیست محیطی و منابع طبیعی، تهیه و به تصویب هیئت دولت برسانند:

(۱) ضوابط فنی زیست محیطی و راهکارهای عملی آن.

(۲) شرایط و ضوابط انجام فعالیت معدنی در جنگل ها، مراتع مشجر و مناطق حفاظت شده.

(۳) تعیین ضوابط و انجام بازسازی محل عملیات معدنی از محل ۱۵٪ حقوق دولتی ماده ۱۴ این قانون.

ماده (۱۲) شورای عالی معادن برای ایجاد وحدت رویه و حفظ حقوق دولت و دارندگان پروانه فعالیت های معدنی و همچنین ایجاد امنیت سرمایه گذاری و رسیدگی به موارد اختلاف دارندگان پروانه فعالیت های معدنی با یکدیگر و دولت با ترکیب زیر تشکیل می شود:

۱- وزیر صنعت، معدن و تجارت (رئیس)

۲- یک نفر از قضات عالی رتبه به انتخاب رئیس قوه قضائیه

۳- رئیس سازمان حفاظت محیط زیست

۴- معاون امور معدنی وزیر صنعت، معدن و تجارت (دبیر)

۵- رئیس سازمان جنگل ها، منابع طبیعی و آبخیزداری کشور

۶- یک نفر حقوقدان آشنا به قوانین حوزه صنعت و معدن با معرفی وزیر صنعت، معدن و تجارت

۷- رئیس سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور

۸- یک نفر از متخصصین صاحب نظر در امور معدنی به انتخاب شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی معدن کشور.

۹- یک نفر از بهره برداران با تجربه و متخصص در امور معدنی با انتخاب خانه معدن.

۱۰- یک نفر از بهره برداران باتجربه و متخصص در امور معدنی با انتخاب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران.

۱۱- رئیس کمیسیون معادن و صنایع معدنی اتاق بازرگانی ایران

تبصره ۱- شورای عالی معادن می تواند اشخاص حقیقی یا حقوقی را به عنوان مطلع، ذینفع یا کارشناس بدون حق رأی برای حضور در جلسه دعوت نماید.

تبصره ۲- اعضاء انتخابی شورای عالی معادن برای مدت چهار سال تعیین می شوند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

تبصره ۳- وظایف و اختیارات شورای عالی معادن به شرح ذیل است:

الف) اتخاذ تصمیم در موارد اختلاف دارندگان پروانه فعالیت‌های معدنی با یکدیگر

ب) اتخاذ تصمیم در مورد اختلافات دارندگان مجوز عملیات معدنی با سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با این قانون

پ) رسیدگی به موارد و مصادیق خارج از ید دارندگان مجوز عملیات معدنی که در قانون صراحت ندارد.

ت) تعیین و تصویب مشوق‌های سرمایه‌گذاری در بخش اکتشاف، بهره‌برداری، صنایع معدنی و صادرات.

ث) تشخیص و تعیین معادن بزرگ و نحوه بهره‌برداری از آنها

تبصره ۴- شورای عالی معادن با حضور ۷ تن از اعضا رسمیت خواهد داشت. رأی شورا با اکثریت نسبی حاضرین در جلسه قطعی و لازم الاجرا است. ولی این امر مانع اعتراض در دیوان عدالت اداری نیست.

تبصره ۵ - دبیرخانه شورای عالی معادن در محل وزارت صنعت، معدن و تجارت تشکیل می‌شود.

تبصره ۶- دستگاه‌های اجرایی موظفند اختلافات خود با دارندگان مجوز فعالیت‌های معدنی را فقط از طریق شورای عالی معادن حل و فصل نمایند.

تبصره ۷- مصوبات شورای عالی معادن پس از تأیید وزیر صنعت، معدن و تجارت قابل اجرا است.

ماده ۱۳) وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌تواند با تشخیص خود براساس تعاریف این قانون اجازه برداشت محدود صادر کند.

ماده ۱۴) دارنده پروانه بهره‌برداری مکلف است درصدی از ماده معدنی مستخرجه یا بهای آن به نرخ روز در سر معدن را به عنوان حقوق دولتی به شرح جدول زیر به حساب خزانه داری کل پرداخت نماید:

موقعیت مکانی معدن		طبقه بندی معادن	
محروم %	غیر محروم %	روش استخراج	
حداکثر حقوق دولتی	حداکثر حقوق دولتی	سطحی	طبقه اول و سنگ های تزئینی
۶	۸	زیرزمینی	
۴	۶	سطحی	طبقه دوم
۳	۵	زیرزمینی	
۲	۳		

* معادنی که بصورت مختلط (سطحی و زیرزمینی) استخراج می‌شوند، حقوق دولتی به نسبت میزان استخراج از هر روش تعیین میگردد.

حقوق دولتی معدن با توجه به عوامل مؤثری از جمله طبقه و نوع ماده معدنی، روش استخراج، موقعیت مکانی و شرایط منطقه معدن و همچنین قیمت تمام شده، توسط بهره‌بردار در طرح بهره‌برداری مشخص و پس از تصویب وزارت صنعت، معدن و تجارت همزمان با صدور پروانه بهره‌برداری به بهره‌بردار ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۱- درصد حقوق دولتی مواد معدنی که از طریق مزایده موضوع ماده (۱۰) این قانون واگذار می‌شود، در آئین نامه اجرایی تعیین می‌شود.

تبصره ۲- در صورت اختلاف بین بهره بردار و دولت در قیمت مواد معدنی، به تراضی طرفین قیمت تعیین خواهد شد. در صورت بروز اختلاف رأی شورای عالی معادن قطعی است.

تبصره ۳- حقوق دولتی برای دارندگان اجازه برداشت، میانگین حقوق دولتی معادن مجاور محل برداشت است. بررسی‌های آزمایشگاهی و کاربردی تا میزان یک تن از پرداخت حقوق یاد شده معاف است.

تبصره ۴- ۵۰٪ از سهم حقوق دولتی موضوع این ماده به صورت تخصیص یافته تلقی و ماهانه جهت توسعه بخش معدن و صنایع معدنی کشور در اختیار وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار می‌گیرد.

تبصره ۵- بهره برداران معدنی که در جهت بهره برداری بهینه و صیانت از ذخایر معدنی، ارتقاء بهره‌وری و تحقیق و توسعه و اکتشاف و حفظ محیط زیست در معدن مربوط اقدام نمایند، با تأیید شورای عالی معادن از پرداخت حداکثر تا بیست درصد (۲۰٪) حقوق دولتی معاف می‌باشند.

تبصره ۶- دولت مکلف است پانزده درصد (۱۵٪) از حقوق دولتی وصولی را به اعتبارات همان استان اضافه نماید، به طوری که تمام اعتبار یاد شده جهت ایجاد زیرساخت و رفاه و توسعه شهرستان با اولویت بخشی که معدن در آن واقع شده، اختصاص یابد. مبالغ این تبصره تخصیص یافته تلقی می‌شود.

تبصره ۷- میزان استخراج مندرج در پروانه بنا به درخواست بهره‌بردار و تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت قابل افزایش و کاهش است. حقوق دولتی بر اساس آخرین اصلاحات به میزان مندرج در پروانه اخذ می‌گردد و در مواردی که عدم استخراج به میزان مندرج در پروانه بهره‌بردار، خارج از ید و اراده بهره‌بردار باشد، با تأیید وزیر صنعت، معدن و تجارت می‌تواند برابر میزان استخراج واقعی محاسبه گردد.

تبصره ۸- دولت اجازه قیمت‌گذاری مواد معدنی غیرانحصاری که در بازار رقابتی تولید و عرضه می‌شود را نداشته و ملاک تعیین قیمت عرضه و تقاضا خواهد بود.

تبصره ۹- بهره‌برداران معدنی که جهت پژوهش‌های کاربردی به منظور ارتقای بهره‌وری، فناوری، بهینه سازی مصرف انرژی یا تولید علم در حوزه معدن و فراوری مواد معدنی با تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت اقدام به انعقاد قرارداد با دانشگاهها و مراکز آموزشی عالی و پژوهشی (دارای دانشجو در مقاطع تحصیلی تکمیلی) می‌کنند از پرداخت حقوق دولتی معادن تا ده درصد (۱۰٪) و حداکثر پنجاه میلیارد ریال در هر سال معاف می‌باشند. آیین نامه اجرایی این تبصره حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ آن توسط وزارتخانه صنعت، معدن و تجارت و علوم، تحقیقات و فناوری به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

ماده ۱۵) مواد باطله حاصل از عملیات استخراج و بهره برداری از معادن در صورت عدم استفاده بهره بردار از آن پس از انقضای مدت ذکر شده در پروانه یا اجازه برداشت متعلق به دولت بوده و به طریقی که وزارت صنعت، معدن و تجارت صلاح بداند استفاده خواهد شد.

ماده ۱۶) در صورتی که دارنده پروانه بهره برداری نسبت به احداث واحد فرآوری در داخل محدوده معدن و یا نزدیکترین مکان با تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت اقدام کند، مشمول ۲۰٪ بخشودگی حقوق دولتی موضوع ماده ۱۴ خواهد شد.

ماده ۱۷) دولت موظف است به منظور توسعه فرآوری و صادرات مواد معدنی با ارزش افزوده بیشتر و نیز گسترش فعالیت های اکتشافی و بهره برداری، پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت در رابطه با خط مشی های تولیدی، بازرگانی، مالی و پولی مرتبط را مورد بررسی قرار داده، در صورت تصویب در برنامه های توسعه منظور نماید و برای تحقق آن در لوایح بودجه سالانه کشور پیش بینی لازم را به عمل آورد.

تبصره - وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است گسترش فرآوری مواد معدنی و صادرات آن را در اولویت برنامه های اجرایی خود قرار دهد.

ماده ۱۸) وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است وضع بهره برداران فعلی را به تدریج پیش از انقضای اعتبار مجوزهای صادره، با این قانون تطبیق داده، در صورت انجام تعهدات مربوط، برای آنان پروانه بهره برداری جدید صادر نماید. در هر حال اقدامات یادشده نباید به هیچ وجه به حقوق مکتسبه بهره برداران لطمه ای وارد سازد.

ماده ۱۹) هر کس بدون اخذ پروانه اکتشاف یا بهره برداری و یا اجازه برداشت اقدام به حفاری های اکتشافی، استخراج، برداشت و بهره برداری مواد معدنی نماید، متصرف در اموال عمومی و دولتی محسوب می شود و با او برابر قوانین و مقررات مربوط رفتار خواهد شد. در این موارد ماموران انتظامی موظفند حسب درخواست وزارت صنعت، معدن و تجارت بلافاصله از اینگونه عملیات جلوگیری و متهم یا متهمان را برای صدور حکم به مراجع قضائی مربوط تسلیم نماید.

تبصره ۱- این گونه اقدامات از مصادیق جرم مشهود است و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است وظایف قانونی خود را در این موارد انجام دهد.

تبصره ۲- هرگونه تصرف اشخاص حقیقی یا حقوقی در محدوده دارای مجوز عملیات معدنی بدون داشتن حکم از مراجع قضائی، تصرف عدوانی محسوب می شود. در این موارد نیروی انتظامی موظف است حسب درخواست دارندگان مجوز یا وزارت صنعت، معدن و تجارت، بلافاصله نسبت به رفع تصرف و مزاحمت اقدام و متهم یا متهمان را به مراجع قضائی معرفی نماید.

تبصره ۳- مزاحمت اشخاص حقیقی یا حقوقی به نحوی که مانع عملیات معدنی شود، جرم تلقی می گردد. مراجع قضائی مکلفند از طریق ضابطین قضائی بند م ماده ۱ این قانون بلافاصله نسبت به رفع مزاحمت اقدام و خارج از نوبت به شکایت دارنده پروانه عملیات معدنی رسیدگی کند. مجرم ضمن جبران خسارت، به حبس از یک تا شش ماه و یا پرداخت جریمه نقدی معادل دو برابر خسارت وارده محکوم می شود.

تبصره ۴- به منظور صیانت از ذخایر معدنی، وزارت صنعت، معدن و تجارت در تمام مراحل رسیدگی به دعاوی و شکایات مربوط از پرداخت هزینه دادرسی معاف است.

ماده ۲۰) در مواردی که دارنده مجوز عملیات معدنی طبق قانون معادن و آیین نامه اجرایی آن به تعهدات خود عمل ننماید، وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است دلایل موضوع را با قانون معادن و آیین نامه اجرایی تطبیق نموده و آن را با تعیین مهلتی مناسب طی اخطاری قانونی به دارنده مجوز ابلاغ کند تا نسبت به انجام تعهدات خود عمل نماید. در صورت عدم اقدام، دارنده مجوز در مهلت تعیین شده، وزارت صنعت، معدن و تجارت مراتب را به شورای عالی معادن گزارش می کند. شورا پس از استماع دفاعیات دارنده مجوز، در صورت اثبات عدم اجرای تعهدات از سوی وی، حسب موضوع، رأی به پرداخت جریمه نقدی و یا در نهایت نسبت به سلب صلاحیت صادر می نماید. انجام این عمل در اعتبار پروانه بهره برداری و یا حقوق اشخاص ثالث تأثیری ندارد.

تبصره ۱- مواردی که خارج از ید و اراده دارندگان مجوز باشد، از حکم این ماده مستثنی است.

تبصره ۲- موارد مشمول خسارت و فاقد صلاحیت و خارج از ید و اراده مکتشف و بهره‌بردار در آیین نامه اجرائی این قانون تعیین می‌شود.

ماده ۲۱) بهره‌بردار و دارنده اجازه برداشت قبلی موظف است اموال و تجهیزات مربوط به معدن را که انتزاع آن به تشخیص کارشناسی وزارت موجب وارد آمدن لطمه و خسارت به معدن می‌شود، بنا به درخواست بهره‌بردار جدید به نرخ تعیین شده بر اساس ارزیابی کارشناس رسمی دادگستری به قیمت روز به بهره‌بردار جدید واگذار نماید. در صورت عدم واگذاری اموال و تجهیزات مربوط به معدن برابر شرایط یاد شده مسئول جبران خسارت وارده خواهد بود.

ماده ۲۲) چنانچه اجرای عملیات معدنی در محدوده املاک دایر یا مسبوق به احیاء اشخاص واقع و نیاز به تصرف این املاک باشد، مجری عملیات پس از تایید وزیر صنعت، معدن و تجارت مکلف است اجاره یا بهاء آن را بدون محاسبه ذخایر معدنی واقع در آن، برابر نظر کارشناس رسمی دادگستری به قیمت روز به صاحب ملک بپردازد و در صورت امتناع وی از دریافت آن، در صندوق سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تودیع نماید که در این حالت زمینه انجام عملیات معدنی توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت با هماهنگی دستگاه‌های مسئول فراهم خواهد شد. تشخیص دایر یا مسبوق به احیاء بودن املاک و وضع مالکیت مالک یا مالکین به عهده مراجع مربوطه می‌باشد.

تبصره ۱- در صورتی که برای ادامه عملیات اکتشافی یا بهره‌برداری و استخراج معادن واقع در خارج از املاک یاد شده نیاز به حفر کانال یا تونل زیرزمینی باشد که در عمق عرفی املاک مزبور قرار گیرد، مشمول ماده فوق بوده، در غیر این صورت تابع ملک نخواهد بود. تشخیص عمق عرفی موضوع این تبصره با توجه به نوع کاربری اراضی منطقه عملیات معدنی به عهده کارشناس رسمی دادگستری می‌باشد.

تبصره ۲- مالک یا مالکین املاک فوق‌الذکر یا قائم‌مقام قانونی آنها در اخذ پروانه اکتشاف ذخائر سنگ لاشه ساختمانی و سنگهای تزئینی و نماواقع در عمق عرفی املاک دایر یا مسبوق به احیاء خود که به ترتیب مقرر در قسمت اخیر تبصره فوق تعیین می‌شود، مشروط به تسلیم درخواست به وزارت صنعت، معدن و تجارت، قبل از درخواست صدور پروانه اکتشاف برای سایرین، نسبت به آنها حق تقدم خواهند داشت که در این صورت مواد مکشوفه تا عمق عرفی تبع ملک متعلق به آنان بوده، ضمن معافیت از پرداخت حقوق دولتی، براساس مفاد ماده (۱۰) و بند (۱) شق (الف) ماده مذکور با آنها رفتار خواهد شد.

تبصره ۳- ضابطین قضایی مکلفند در صورت ممانعت مالک از اجرای عملیات معدنی موضوع این ماده، بلافاصله به درخواست وزارت صنعت، معدن و تجارت طبق مقررات موضوعه رفع ممانعت و مزاحمت نمایند.

تبصره ۴- انجام عملیات معدنی در اراضی این ماده تغییر کاربری زمین تلقی نمی‌شود و مشمول قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها مصوب سال ۱۳۷۴ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن نمی‌گردد.

ماده ۲۳) هرگونه اقدام و صدور مجوز به منظور اجرای طرح‌های عمرانی در داخل و حریم محدوده‌های دارای پروانه و مجوز فعالیت‌های معدنی، توسط دستگاه‌های اجرائی اعم از وزارتخانه‌ها، شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی و مؤسسات عمومی و نهادهای انقلابی و واحدهای تابعه آنها، موکول به کسب مجوز از وزارت صنعت، معدن و تجارت است.

تبصره ۱- در مواردی که حقوق دارندگان پروانه و مجوز فعالیت‌های معدنی به دلیل ضرورت اجرای طرح‌های عمرانی دولت تضییع شود، دستگاه‌های اجرائی ذی ربط موظفند قبل از اجرای مراحل طرح مصوب، برابر نظر کارشناس رسمی دادگستری یا کارشناس نظام مهندسی

معدن نسبت به پرداخت خسارت‌های وارده به سرمایه‌گذاری انجام شده به قیمت روز اقدام کنند و در صورت امتناع از دریافت آن، در صندوق سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تودیع نمایند.

تبصره ۲- واگذاری حریم پروانه عملیات معدنی به اشخاص حقیقی و حقوقی به غیر از دارندگان پروانه عملیات معدنی همجوار، ممنوع می‌باشد.

ماده ۲۴) جهت تسریع در امر اکتشاف و بهره برداری از معادن، دستگاه‌های اجرایی و متولیان قانونی مربوط مکلفند حداکثر ظرف یک ماه نسبت به استعلام وزارت صنعت، معدن و تجارت در مورد تلاقی یا عدم تلاقی محدوده متقاضی جهت صدور پروانه اکتشاف در حریم‌های ذیل اعلام نظر نمایند:

الف- حریم قانونی راهها و راه آهن.

ب- داخل شهرها و حریم قانونی آنها.

پ- حریم قانونی سدها و شبکه‌های توزیع آب و حوضچه‌های سدها و قنوت.

ت- داخل جنگل‌ها، مراتع مشجر.

ث- حریم اماکن مقدسه و ابنیه تاریخی

ج- حریم پادگان‌ها و محل استقرار نیروهای مسلح

چ - مناطقی با عنوان پارک ملی، آثار طبیعی ملی، پناهگاه حیات وحش و حفاظت شده

ح - حوزه‌های دارای مواد پرتوزا بیش از حد مجاز

استعلام از دستگاه‌های اجرائی ذیربط، توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت و فقط یکبار برای صدور پروانه اکتشاف انجام می‌گیرد. پروانه اکتشاف توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت حداکثر سه ماه پس از استعلام صادر می‌شود. اعلام نظر باید برای کل محدوده مورد تقاضا صورت گیرد و عدم اعلام نظر در مهلت مقرر به منزله موافقت دستگاه‌های مذکور تلقی می‌شود.

تبصره ۱- دستگاه‌های اجرایی مربوط مکلفند ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون، وضعیت حریم‌های قانونی خود و مشخصات محدوده‌های موضوع این ماده را به وزارت صنعت، معدن و تجارت اعلام نمایند.

تبصره ۲- سازمان انرژی اتمی ایران مکلف است ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون حوزه‌های اکتشافی دارای مواد پرتوزا بیش از حد مجاز را به وزارت صنعت، معدن و تجارت اعلام نماید. همچنین سازمان انرژی اتمی ایران ابتداء هر سال محدوده‌های جدید را اعلام می‌کند و وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با رعایت مفاد این ماده در مناطق اعلام شده از سازمان انرژی اتمی ایران استعلام نماید.

تبصره ۳- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است در مورد ذخایر معدنی واقع در مناطق موضوع بند (چ) این ماده بررسی و تصمیم‌گیری نمایند و در صورت عدم توافق چنانچه با در نظر گرفتن نوع ماده معدنی و میزان ذخیره از نظر مصالح ملی، بهره برداری از این معادن به مصلحت باشد، وزارت با تصویب شورای عالی معادن نسبت به اکتشاف و بهره برداری آن‌ها اقدام کند.

تبصره ۴- وزارت صنعت، معدن و تجارت وظیفه مدیریت یکپارچه، هماهنگی و اداره امور اخذ، تکمیل و صدور مجوز را بر عهده دارد و از طریق ایجاد پنجره واحد با مشارکت سایر دستگاه‌های مرتبط به گونه‌ای اقدام می‌نماید که ضمن رعایت اصل همزمانی پاسخ استعلامات، سقف زمانی مورد نظر برای صدور مجوز از زمان پیش‌بینی شده در قانون تجاوز ننماید. در ایجاد فرآیند پنجره واحد، دستگاه‌های فرعی

مکلفند نسبت به ارائه خدمات از طریق استقرار نماینده تام الاختیار در محل پنجره های واحد و یا در فضای مجازی اقدام و همکاری لازم را به عمل آورند.

تبصره ۵- در صورتی که سازمان صنعت، معدن و تجارت استان به پاسخ های استعلام از دستگاه های اجرایی ذی ربط اعتراض داشته باشد، موضوع به هیئت حل اختلاف موضوع ماده (۲۴ مکرر) ارجاع داده می شود تا حداکثر ظرف مدت پانزده روز در مورد آن تعیین تکلیف گردد. جلسات این هیئت حداقل با حضور پنج نفر رسمیت می یابد و رأی آن با اکثریت مطلق عده حاضر قطعی و لازم الاجرا است. این امر مانع اعتراض در دیوان عدالت اداری نیست.

ماده ۲۴ مکرر) اعضای هیئت حل اختلاف عبارتند از:

- ۱- استاندار یا معاون ذی ربط به عنوان رئیس هیئت
- ۲- رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان به عنوان دبیر هیئت
- ۳- یک نفر کارشناس خبره معدن با معرفی سازمان نظام مهندسی معدن استان
- ۴- رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان
- ۵- نماینده دستگاه مورد اعتراض ذی ربط
- ۶- یک نفر از بهره برداران با تجربه و متخصص در امور معدنی با انتخاب خانه معدن استان و در صورت عدم وجود خانه معدن در استان، با انتخاب خانه معدن کشور.
- ۷- یک نفر حقوق دان آشنا به مسائل معدنی با انتخاب و معرفی رئیس دادگستری استان

ماده ۲۵) چنانچه محدوده عملیات معدنی در منابع ملی و طبیعی واقع شده باشد، مطابق تبصره ۴ ماده ۳ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع مصوب سال ۱۳۴۶ و اصلاحات بعدی آن اقدام و به جای بهره مالکانه و حق الارض مندرج در تبصره یاد شده، به منظور جبران خسارت ناشی از اکتشاف یا بهره برداری مواد معدنی، هزینه های ناشی از اکتشاف یا بهره برداری مواد معدنی به ماخذ بیست درصد (۲۰٪) درآمد دولت ناشی از اکتشاف موضوع تبصره ۳ ماده ۶ این قانون و همچنین پانزده درصد (۱۵٪) از کل حقوق دولتی موضوع ماده ۱۴ این قانون و تبصره های ذیل آن که توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت وصول می گردد و به حساب خزانه داری کل کشور که از طریق وزارت جهاد کشاورزی تعیین می شود واریز می گردد تا برحسب مورد و در طی عملیات معدنی نسبت به احیاء و بازسازی محل عملیات معدنی اقدام گردد.

ماده ۲۶- محدوده های مربوط به گواهی کشف و پروانه بهره برداری که در بردارنده عرصه عملیاتی معدن شامل محدوده های ذخایر قطعی و احتمالی کارگاه های استخراج، تونل ها و چاه ها که مواد استخراج شده در آنجا انباشته می شود، محل انباشت مواد و دفع مواد باطله، سکوی باطله، واحدهای کانه آریایی و فرآوری و سایر تأسیسات مورد نیاز برابر طرح بهره برداری است و واقع در منابع ملی می باشد، بنا به تقاضای وزارت صنعت، معدن و تجارت توسط سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور ثبت می گردد. مساحت این محدوده ها که در مجوز صادر شده قید می شود به عرصه عملیاتی معدن مربوط است و تا پایان عمر معدن به صورت اموال عمومی در اختیار وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار دارد. هرگونه عملیات خارج از موارد مندرج در مجوزهای صادره وزارت صنعت، معدن و تجارت به منزله تصرف در اموال عمومی محسوب می گردد.

ماده ۲۷) وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است به منظور استفاده مطلوب از خدمات متخصصان معدن و زمین شناسی و امور مربوط به آن، این گروه را در قالب دفاتر فنی مهندسی ساماندهی کند. دولت موظف است لایحه نظام مهندسی معدن و زمین شناسی را تدوین نموده و ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون به مجلس ارائه نماید.

ماده ۲۸) دستگاه‌های اجرائی مکلفند باتوجه به موقعیت جغرافیائی معادن و لزوم توسعه بخش معدن، مناطق محل وقوع معادن را جزو اولویت اجرای طرح‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای و اعمال نرخ‌های تعرفه‌ای- ترجیحی خود قرار دهند.

ماده ۲۹) به منظور ایجاد ثبات در محاسبات اقتصادی تولید مواد معدنی، مقرراتی که منجر به تحمیل هزینه غیرمرتبط و سربار برای تولید مواد مذکور می‌شود از تاریخ تصویب این قانون کان لم یکن تلقی می‌گردد.

ماده ۳۰) مطالبات وزارت صنعت، معدن و تجارت از اشخاص، اعم از حقیقی یا حقوقی ایرانی یا خارجی پس از قطعی شدن به ترتیب مندرج در تبصره ۳ ماده ۶ این قانون در حکم مطالبات مستند به اسناد لازم الاجراء است و براساس ماده (۴۸) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب سال ۱۳۶۶ طبق مقررات اجرائی مالیات‌های مستقیم قابل وصول می‌باشد. نحوه اجرای این ماده در آیین نامه اجرائی مشخص می‌شود.

ماده ۳۱) به منظور تحقق توسعه پایدار در بخش معدن، دولت موظف است صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی را جهت تأمین تمام یا قسمتی از خسارات احتمالی ناشی از عدم کشف کانه و سرمایه‌گذاری‌های موجود، طبق اساسنامه‌ای که به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید در وزارت صنعت، معدن و تجارت تأسیس نماید و همه ساله در صورت لزوم اعتبار مورد نیاز سهم دولت را با توجه به سیاست‌های تولیدی در لویح بودجه سالانه پیشنهاد نماید.

تبصره ۱- دولت مکلف است به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت همه ساله (۱۷٪) از کل حقوق دولتی دریافتی موضوع ماده (۱۴) این قانون و تبصره‌های ذیل آن را جهت حمایت از فعالیت‌های صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی در اختیار صندوق مذکور قرار دهد.

تبصره ۲- صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی می‌تواند نسبت به دریافت تسهیلات مالی از صندوق توسعه ملی و سایر مؤسسات مالی و اعتباری داخلی و خارجی اقدام نماید.

تبصره ۳- صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی با توجه به ماهیت فعالیت آن، تابع قوانین و مقررات عمومی مربوط به دولت و دستگاه‌هایی که با سرمایه دولت تشکیل شده‌اند، نمی‌باشد مگر آنکه در قانون مربوط صراحتاً از صندوق مذکور نام برده شده باشد. ولی نسبت به مواردی که در این قانون پیش‌بینی نشده باشد، صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی تابع قانون تجارت است.

تبصره ۴- صندوق می‌تواند کلیه سرمایه‌گذاری‌های عملیات معدنی دارای توجیه فنی و اقتصادی و همچنین صادرات مواد معدنی فرآوری شده را تحت پوشش بیمه‌نامه‌های خود قرار دهد.

تبصره ۵- بیمه‌نامه اعتباری صادره از سوی صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی می‌تواند توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری به عنوان تضمین بازپرداخت بدهی دارندگان پروانه فعالیت‌های معدنی پذیرفته شود.

تبصره ۶- به منظور توسعه و گسترش فعالیت‌های معدنی، شناسایی و کشف پتانسیل‌های بالقوه منابع معدنی، استفاده بهینه از فرآورده‌های معدنی و همچنین جلب و جذب سرمایه‌گذار در بخش معدن، لازم است بانک مرکزی با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت، تسهیلاتی

با حداقل ۵٪ کمتر از حداقل نرخ تسهیلات اعطایی به سایر بخش‌های اقتصادی، به فعالیت‌های معدنی با معرفی صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی اختصاص دهند.

ماده ۳۲) کلیه کارکنان وزارت صنعت، معدن و تجارت و شرکت‌ها و سازمان‌های تابعه آن در زمان اشتغال و تا یک سال بعد از قطع اشتغال، نمی‌توانند به طور مستقیم یا غیرمستقیم در معاملات و امتیازات موضوع این قانون ذی‌سهم یا ذینفع باشند. در صورت تخلف به انفصال دائم از خدمات دولتی و محرومیت از پنج تا ده سال از هرگونه عقد قرارداد معدنی و اخذ هرگونه مجوز عملیات معدنی، محکوم می‌گردند.

ماده ۳۳) وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است در معادن موضوع این قانون برای جلوگیری از تخریب و تضييع ذخایر معدنی و اجرای تعهدات اکتشاف کنندگان و بهره‌برداران و رعایت اصول ایمنی و حفاظتی کارکنان معادن طبق آیین نامه اجرائی این قانون نظارت و بازرسی نماید.

تبصره- وزارت صنعت، معدن و تجارت مجاز است جهت انجام امور مطالعاتی، بازرسی و نظارت از خدمات اشخاص متخصص منجمله اعضای سازمان نظام مهندسی معدن بهره‌گیر و بعضی از اختیارات غیر حاکمیتی خود در این زمینه را به سازمان مذکور تفویض نماید.

ماده ۳۴) آیین نامه اجرائی این قانون توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری دستگاه‌های اجرائی ذیربط با رعایت مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار ظرف سه ماه تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

ماده ۳۵) کل فعالیت‌های معدنی اعم از اکتشاف، استخراج و فرآوری، از پرداخت مالیات بر درآمد به مدت ۱۵ سال از تاریخ پروانه‌های صادره توسط وزارت با ضریب ۰٪ محاسبه می‌گردد.

ماده ۳۶) از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات قبلی در بخش مغایر با آن نسخ می‌گردد و مادام که در قوانین بعدی نسخ و یا اصلاح مواد و مقررات این قانون بطور صریح و با ذکر نام این قانون و ماده مورد نظر قید نشود، معتبر خواهد بود.